

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGILARI VE
SALDIRGANLIK DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: TRABZON
ÜNİVERSİTESİ FATİH EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşenur İSKURT

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Bilim Dalı

Ağustos, 2020

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGILARI VE
SALDIRGANLIK DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: TRABZON
ÜNİVERSİTESİ FATİH EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşenur İSKURT
(Y1712.270009)

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cebrail KISA

Ağustos, 2020

ONAY FORMU

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Saldırganlık Davranışı Arasındaki İlişki: Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Örneği” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve etik geleneklere aykırı düşecek bir davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Ayşenur İSKURT

ÖNSÖZ

“Eğitimde feda edilecek tek bir fert yoktur” düsturuyla çalışmaya başladığım konumda sona gelmiş bulundum. Yaşadığımız hayat hem çok kısa hem de yapacak birçok etkinliklerle dolu olduğunu düşünmekteyim. Bir yerleri yaparken başka bir yerleri yıkmamaya gayret gösterilmesi gerektiğine inanmaktayım. Çalışma sürecinde buna fazlasıyla dikkat etmeye çalıştım. Üç kelime vardır, eğer yerine göre kullanmayı öğrenebilirsek hayatımızı daha anlamlı kılar. “Bilmiyorum” demek, “Özür” dilemek, “Teşekkür” etmek. Çalışma sürem boyunca bilmiyorum dediğim birçok şeyi öğrenmeye çalıştım ve öğrenmeye devam ediyorum. Tez yazma sürecinde katılamadığım davetler ve görüşmeler için akraba ve arkadaşarımdan özür diliyorum. Ayrıca çalışmamın son sürecini, ülkemizi ve dünyayı önemli ölçüde etkileyen, Covid-19 tedbirleri sebebiyle günlerce tek başıma evde kalarak, dışarı çıkmadan tamamladım. Bu süre zarfında hiçbir çıkar gözetmeden, uzakta da olsa manevi olarak hep yanımda olan bana destek veren sevgili aileme ve arkadaşarıma teşekkür ediyorum. Son olarak desteğini esirgemeyen hocalarıma da teşekkür ederim.

Ağustos , 2020

Ayşenur İSKURT

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem	3
1.1.1 Alt problemler	3
1.2 Amaç ve Önem.....	4
1.3 Varsayımlar	5
1.4 Sınırlılıklar	5
2. SALDIRANLIK VE BENLİK SAYGISI.....	6
2.1 Benlik Saygısı	6
2.1.1 Benlik kavramı ve benlik saygısı	6
2.1.2 Benlik saygısı ile ilgili görüşler	9
2.2 Saldırganlık	13
2.2.1 Saldırganlık kavramı	13
2.2.2 Saldırganlık ile ilgili görüşler	14
2.3 Saldırganlık ve Benlik Saygısıyla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	17
2.4 Öğretmenlik Mesleğinde Benlik Saygısı ve Saldırgan Davranışlar	21
3. YÖNTEM.....	23
3.1 Araştırmanın Amacı	23
3.2 Araştırmanın Modeli	23
3.3 Evren ve Örneklem.....	23
3.4 Veri Toplama Araçları	23
3.5 Veri Analizi	25
4. BULGULAR	26
4.1 Katılımcılara İlişkin Özellikler.....	26
4.2 Normallik Testleri	28
4.3 Grup Farklılıkları.....	30
4.3.1 Cinsiyetin grup farklılıklarına etkisi	30
4.3.2 Anne ve baba birlikteliğine göre ortalama farklılıkları.....	32
4.3.3 Öğrencilerin bursluluk durumuna göre ortalama farklılıkları.....	34
4.3.4 Katılımcıların bir işte çalışmasına göre ortalama farklılıkları	35
4.3.5 Katılımcıların okuduğu sınıf seviyesine göre ortalama farklılıkları	38
4.3.6 Katılımcının kaldığı yere göre ortalama farklılıkları	40
4.3.7 Katılımcının ailelerinin aylık gelirine göre ortalama farklılıkları.....	43
4.3.8 Katılımcının Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları	45

4.3.9 Katılımcının bağımlılık yaratan madde kullanımına göre ortalama farklılıkları	50
4.4 Korelasyon Analizi.....	53
4.5 Regresyon Analizleri.....	60
4.5.1 Benlik ile ilgili regresyon modeli.....	60
4.5.2 Saldırganlık ile ilgili regresyon modeli.....	61
5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	65
5.1 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Cinsiyeti Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?.....	65
5.2 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sınıf Seviyeleri Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?.....	67
5.3 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yaşadığı Yer Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?.....	68
5.4 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Anne Ve Babalarının Birlikteliği Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?.....	69
5.5 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Ailelerinin Aylık Gelir Seviyesi Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?.....	69
5.6 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Burs Alması Durumu Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?	70
5.7 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Bir İşte Çalışması Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?	71
5.8 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okudukları Bölüm Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?	71
5.9 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sigara Veya Alkol Kullanımı Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?	72
5.10 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Algısı Saldırganlık Davranışlarını Yordamakta Mıdır?	73
5.11 Öneriler.....	74
KAYNAKLAR	76
EKLER.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	88

KISALTMALAR

- AB** : Akademik Başarı
Aİ : Aile İlişkileri
ARK : Arkadaşlık
BKÖ : Benlik Kuramı Ölçeği
BKZ : Bakınız
DSM : Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı
FG : Fiziksel Görünüm
FS : Fiziksel Sağlık
K : Kişilik
SE : Saldırganlık Envanteri
SÖ : Saldırganlık Ölçeği
SZE : Serbest Zaman Etkinlikleri
VB : Ve Benzeri
Yİ : Yakın İlişkiler
Z : zeka

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri	27
Çizelge 4.2: Normallik Dağılımları	29
Çizelge 4.3: Cinsiyete Göre Ortalama Farklılıkları	31
Çizelge 4.4: Anne ve Baba Birlikteliğine Göre Ortalama Farklılıkları	33
Çizelge 4.5: Katılımcıların Bursluluk Durumuna Göre Ortalama Farklılıkları.....	35
Çizelge 4.6: Katılımcıların Bir İşte Çalışma Durumuna Göre Ortalama Farklılıkları	37
Çizelge 4.7: Katılımcıların Okuduğu Sınıfa Göre Ortalama Farklılıkları	39
Çizelge 4.8: Katılımcının Kaldığı Yere Göre Ortalama Farklılıkları	42
Çizelge 4.9: Katılımcıların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Ortalama Farklılıkları	44
Çizelge 4.10: Katılımcıların Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları	47
Çizelge 4.11: Katılımcıların Madde Kullanımına Göre Ortalama Farklılıkları	52
Çizelge 4.12: Korelasyon Tablosu.....	56
Çizelge 4.13: Benlik ile İlgili Regresyon Modeli.....	63
Çizelge 4.14: Saldırganlık ile İlgili Regresyon Modeli	64

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGISI VE SALDIRGANLIK DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ: TRABZON ÜNİVERSİTESİ FATİH EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Öğretmen adayı olarak nitelendirilen eğitim fakültesi öğrencilerinin, gelecekte benlik saygıları olan, olumlu tutum ve davranışları olan birer öğretmen olarak mesleklerini gerçekleştirmesi beklenmektedir. Öğretmen - öğrenci ilişkilerindeki oluşabilecek problemler, eğitim - öğretimde de zedelenmenin meydana gelmesine sebep olabilmektedir. Bu varsayımdan hareketle, birer öğretmen adayı olan eğitim fakültesi öğrencilerinin, benlik algılarıyla saldırganlık davranışlarının incelenmesi planlanmıştır. Araştırmanın, Türkiye'nin farklı bölgelerinde yapılan çalışmalar üzerine literatüre katkı sağlamak amacıyla, Trabzon ilindeki üniversitede de yapılması hedeflenmiştir. Bu sayede ilgili konuların Türkiye'nin farklı bölgelerinde ki çalışmalarla beraber çeşitlenerek, bundan sonraki çalışmalara katkı sağlaması amaçlanmıştır. Araştırmaya Trabzon Üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören 388'i kız, 112'si erkek olmak üzere n=500 öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Saldırganlık Envanteri (Otrar ve Çelik, 2009) ve Yavuzer, Karataş, ve Polat Demir (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan Benlik Kuramı Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizi sonucu elde edilen bulgulara göre benlik algısı ile saldırganlık davranışlarının birbirini yordadığı, fiziksel saldırganlık ve dürtüsel saldırganlığın benlik gelişimini, benlik algısını olumsuz olarak etkilediği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: *Benlik, Benlik saygısı, Saldırganlık, öğretmen adayları*

**RELATIONSHIP BETWEEN SELF-ESTEEM AND AGGRESSION
BEHAVIORS OF UNDERGRADUATE STUDENTS; A CASE OF FATİH
FACULTY OF EDUCATION, TRABZON UNIVERSITY**

ABSTRACT

Education faculty students, who are qualified as teacher candidates are expected to carry out their professions as teachers with self-esteem and positive attitudes and behaviors in the future. Problems that may appear in teacher-student relations can lead to harm in education. Based on such assumption, it is planned to examine the aggression behaviors with self- perception of those education faculty students, who are teacher candidates. The research is aimed to be performed in the Trabzon University in order to contribute to the literature on studies done in different regions of Turkey. Thus, the relevant issues, together with the work in different regions of Turkey are intended to contribute to further research by diversifying. 388 female and 112 male n = 500 preservice teachers which study at Education Faculty of Trabzon University participated in the research. Personal Information Form, Aggression Inventory (Otrar & Çelik, 2009) and Self-Theory Scale adapted to Turkish by Yavuzer, Karataş, and Polat Demir (2017) were applied to the participants. According to the findings obtained as a result of the data analysis, it was observed that self-perception and aggression behaviors predicted each other, physical aggression and impulsive aggression negatively affect self-development and self-perception.

Keywords: *Self, Self-esteem, Aggression, Prospective teachers*

1. GİRİŞ

Eğitim ve öğretimin en önemli parçalarından biri olan öğretmenler, gelecek nesil olarak nitelendirilebilecek olan öğrencilerin okul hayatları boyunca en fazla etkileşimde buldukları kişilerdir. Öğrenciler öğretmenlerinden sadece ders programındaki dersleri öğrenmemektedir. Öğretmenler hal ve davranışlarıyla birer örnek teşkil etmektedir. Bu sebeple değinmek istenilen konunun hassas ve önemli olduğu düşünölmektedir. Özellikle küçük yaşlarda, okula ilk kez başlayan öğrenciler, öncelerde “en iyi annem - babam bilir” diye düşünürken sonralarda “en iyi öğretmenim bilir” düşüncesine geçmeye başlarlar. Bu süreçte ise öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenin bu tutumları ile ilgili olarak, Hamre ve Pianta (2001), çalışmasında , öğrencilerin akademik başarı ve davranışları üzerinde etkisi olacağını ifade etmiştir.

Okullarda gözlenen saldırganlık davranışları genelde; meslek liseleri, düz liseler başta olmak üzere diğer liselerde gözlemlenmekte olup, (Efilti, 2006), çoğunlukla öğrenciler üzerinden yorumlanmaktadır. Öğrencilerin saldırganlık düzeylerine dikkat çekilmekte ve gelişimsel anlamda değerlendirmek adına önemli olmaktadır. Bunun yanında öğretmenlerin saldırgan tutumlarının olup olmadığı üzerine odaklanmanın yine önemli olacağı düşünölmektedir. Her öğretmen, geçmişte birer öğrenci olduğu için, bu çalışmanın öğretmen adayları yani üniversitede eğitim faköltesi öğrencileri olarak ele alınmasının anlamlı olacağı düşünölmüştür. Bu sayede geleceğin öğretmenleri ile ilgili bir ön düşünceye sahip olunabileceği, ilerisi için bir takım öneriler ile katkı sağlanabileceği düşünölmüştür.

Öğretmenin kendine güvenen, benlik saygısı olan olumlu bir kişilik olmasını beklenmektedir. Bu sayede öğrencilerine doğru bir rol-model olup katkıda bulunabilir. Saldırgan davranışlarla problemleri çözmek yerine akılcı yollarla, gelişimlerine uygun davranış ve anlayışla; krizi yöneten, sınıf yönetimini sağlaması beklenir.

Hiçbir öğrenci, öğretmenin kaba ve yıkıcı davranışlarına maruz kalmamalıdır. İlk okul zamanlarında bu tür davranışlara maruz kalan çocuklarda; eğitimi, öğretimi, okulu vb. temsil eden öğretmene karşı olumsuz algılar gelişebilir. Sınıfın içerisinde yani “eğitim ortamında” akranları karşısında yıkıcı davranışlara (şiddet, ceza, tehdit vb.) maruz kalan öğrenci; içine kapanabilir, öğrenmesi gecikebilir, özgüveniyle ilgili birtakım sorunlar yaşayabilir ya da aynı yıkıcı davranışları ilk fırsatta bir başkası üzerinde gerçekleştirme girişiminde bulunabilir.

Franzoi (2003), çocukların çevrelerinde ki önemseydiği kişileri gözlemleyerek bu davranışların (örn: saldırganlık) kimlere karşı gösterildiğini, nasıl gösterildiğini öğrenmiş olduklarını ifade etmiştir (Kurtyılmaz, 2005). Çocuk eğer şiddet içerikli, saldırgan davranışlarda bulunuyorsa, bu davranışı tetikleyen unsurları incelemek gerekmektedir. Morrison, Furlong ve Morrison, (1994), eğer çocuğun ailesi olumsuz rol model oluyorsa, okulda öğretmenler yanlış tutum sergileyip yetersiz ve ilgisiz davranıyorsa, akademik olarak başarısı düşük gelişimsel olarak akranlarından geride kalıyorsa ve anti sosyal davranışları bulunuyorsa; çocuğun saldırganlığa, şiddete meyilli olma olasılığı bulunduğunu söylemektedirler (Yavuzer, 2011).

Birey eğer bu şekilde saldırganlık şemaları oluşturursa, bilişsel anlamda birtakım çarpıtmalarda bulunabilir ve yetişkinlik döneminde de sürdürebilir (Huesmann, 1988). Yetişkinliğine bu tür yıkıcı davranışları aktaran bireyin eğer ileride bir öğretmen olma ihtimali düşünülürse, bu davranışı öğrencilerine gösterme ihtimali bulunabileceği unutulmamalıdır. Hatunoğlu ve Hatunoğlu'nun (2005) çalışmasında, şiddet içerikli davranan öğretmenlerin, kendilerinin de öğrenciyken aynı davranışları görmüş olduklarından bahsetmektedir. Bu durumda yaşananlar kişileri hayatı boyunca etkisi altına aldığı anlaşılabilir. Sezer (2018) , yaptığı “Öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının öğrencilerin gelişimi üzerindeki etkileri: Fenomenolojik bir çözümleme.” çalışmasında öğretmenin sınıf içerisinde ki davranışlarının etkilerini, öğrencilerin yaşadıkları müddetçe sürdürdükleri görülmüştür.

Pullis (1994), öğretmenlerin bir takım olumsuz tutumları öğrencilerinde saldırgan davranışlarını tetiklemekte olduğunu söylemektedir. Öğretmenlerin aslında öğrencilere, psikolojik ve fiziksel anlamda eğitim ortamı içerisinde

güvenli bir alan oluşturabilecek, öğrencilere uygun bir model olabilecek yetkinlikte, potansiyelde olabileceği ifade edilmektedir (Yavuzer, 2011).

Genelde öğretmen otoriter olarak algılanmakta ve bunun tehdit oluşturmadığı, normal bir şey olduğu düşünülmektedir. Öğretmenin davranışlarının sorgulanmaması, sanki öğrenciyi kontrol altına almanın tek yoluymuş gibi düşünülmesi ve bunun bir eğitim yöntemi gibi görülmüş olması, öğretmenler üzerinde yapılması gereken çalışmaların arttırılması gerektiğini göz önüne sermektedir (Pişkin, Atik, Çınkır, Öğülmüş, Babadoğan & Çokluk, 2014).

1.1 Problem

Problem, eğitim fakültesi öğrencilerinin demografik özelliklerinin benlik algısı ve saldırganlık davranışı üzerinde etkisini incelemek, benlik algısının saldırganlık davranışını nasıl etkilediğini ve birbirileri ile ilişkilerinin olup olmadığını inceleyecek şekilde, araştırma soruları adı altında aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Araştırma Soruları

- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin demografik özelliklerinin benlik algısı ve saldırganlık davranışları üzerindeki etkisi nedir?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin benlik algısı ve saldırganlık davranışları arasında ilişki var mıdır?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin benlik algısı saldırganlık davranışlarını nasıl etkilemektedir?

1.1.1 Alt problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin cinsiyeti benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sınıf seviyeleri benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?

- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşadığı yer benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin anne ve babalarının birlikteliği benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ailelerinin aylık gelir seviyesi benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin burs alması durumu benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bir işte çalışması benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin okudukları bölüm benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sigara veya alkol kullanımı benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?
- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin benlik algısı saldırganlık davranışlarını yordamakta mıdır?

1.2 Amaç ve Önem

Tezin yapılış amacı, benlik saygısının saldırganlık davranışları ile ilişkisinin belirlemek ve durumun ne derece problem oluşturduğunu ortaya koymaktır. İnsanın gelişimi; bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık şeklinde devam etmektedir. Araştırılması planlanan bu çalışmada, sosyal ve psikolojik yönden gelişmeye devam eden ve ilk yetişkinlik döneminde bulunan üniversite öğrencileri ele alınmak istenmiştir. Bu grup üzerinde benlik saygısı ve

saldırganlık davranışlarının birbiri üzerinde ne derece etkili olduğu karşılaştırılıp ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.3 Varsayımlar

Yapılan araştırmada seçilen örneklem, evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.4 Sınırlılıklar

Araştırma Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılması sonuçların genellenebilmesi adına sınırlılık oluşturmaktadır. Çalışmanın ölçme değerlendirmeleri, Saldırganlık Envanteri(SE), Benlik Kuramı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile olmaktadır.

2. SALDIRANLIK VE BENLİK SAYGISI

2.1 Benlik Saygısı

2.1.1 Benlik kavramı ve benlik saygısı

Benlik, kişiliği etkileyen güçlü bir faktördür. Kişinin iç varlığının bütününi teşkil etmektedir. Benlik “*ben neyim?, ben ne yapabilir?, benim için neler değerlidir?, hayatta ne istiyorum?*” sorularının cevabını içermektedir. Burada “ben neyim?” ve “ben ne yapabilir?” sorularının cevabı gerçek benlik hakkında bize bilgi vermektedir. “Benim için neler değerlidir?” ve “hayatta ne istiyorum?” sorularının cevabı ise *erişilmek istenen moral düzeyi, gerçekleştirilmek istenen istek, özlem ve emelleri gösteren* ideal benlik hakkında bilgi vermektedir (Baymur, 1994).

Benlik, fizyolojik psikoloji açısından yorumlanırsa; aynaya bakıldığında kişinin kendini görmesi sağ limbik beyin bölgesinin çalışmasına sebep olmakta, bu durum kişinin kendini gördüğünde verdiği duygusal yanıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da kişinin kendini tanıması ve farkına varması benliği adına önem taşımaktadır (Keenan, Wheeler, Gallup Jr, & Pascual-Leone, 2000).

Benlik yaşantılar sonucu meydana gelir ve doğumdan itibaren yaşadıkça olaylar şekillenmeye başlar. Burada kişilerarası ilişkiler büyük önem taşımaktadır. Anne, baba, kardeş, arkadaş, öğretmen vb. ile olan ilişkiler buna örnek verilebilmektedir. Bu şekilde oluşan benlik, kişinin davranışları ve başarıları üzerinde ciddi anlamda etkisini göstermektedir. Buna göre “*Benlik, içimize kendimizi gözetleyen, yargılayan, değerlendiren ve davranışlarımızı düzene koyup bizi yöneten bir güçtür.*” olarak yorumlanabilmektedir. Bir kişinin benlik tasarımına uygun davranabilmesi ile kendini rahat hissetmesi doğru orantılıdır. Kişi, ideallerine ve değer yargılarına uygun davranırsa kendine saygısı, kendine güveni dolayısıyla benlik saygısı ve özgüveni artar(Baymur, 1994).

Benlik, kişinin hayatında gelişim gösteren bir kavramdır. Bireyin kendisiyle ve çevresiyle olan sosyal yaşantıları sonucu algılamalarıyla şekillenmektedir.

Burada “benlik imajı” ve “ideal benlik” kavramını açıklamak benlik saygısını daha iyi ifade edebilmeyi sağlayacaktır. Benlik imajı, bireyin kendini nasıl gördüğüyle alakalıdır ve dış dünya ile ilgili deneyimler kazandıkça bakış açısı gelişmektedir. İdeal benlik ise bireyin olmak istediği benlik olarak tanımlanır ve bunlar benlik saygısının gelişimine katkı sağlamaktadır. Gelişim sürecinde anne-baba tutumlarıyla ilgili olarak, düşük benlik saygısı veya yüksek benlik saygısı oluşmaktadır. Eğer çocuğun anne-babasıyla iletişimi iyiye ve olumlu anlamda destekleniyorsa benlik saygısının yüksek olması beklenir. Bunun tam tersi ise düşük benlik saygısının oluşmasına sebep olmaktadır (Bayraktar, 2015).

Benlik saygısının sağlıklı bir şekilde gelişmesi için, kişinin önce yaşadığı tecrübeleri ile birlikte kendisini kabul etmesi ve ayrıca ailesi tarafından kabul görülmesi gerekmektedir (Arıca, 1995). Bireyin çevresi tarafından kabul görülmesi, kendini kabul etmek kadar önemlidir. Çevresi tarafından kabul görmenin başlangıç noktası aile olduğu için aile kavramı büyük önem taşımaktadır.

Coopersmith (1967), ailenin tutumları ile ilgili olarak; kişiye ailesi tarafından gösterilen kabul, sevgi ve ilginin önemli olduğunu ifade etmektedir. Buna göre yüksek benlik saygısı olan bireylerin anneleri ile daha yakın ilişki kurdukları, sevgi bağının daha güçlü olduğu gözlemlenmiştir. Yüksek benlik saygısı olan bireylerin ailelerinin; temel özgürlüklerine saygı duyan, demokratik ve hoşgörülü davrandıkları belirlenmiştir. Kişi gördüğü kabul ve destek ile dış dünyasıyla olan ilişkisini geliştirmekte, bu sayede benlik kontrolü de gelişim göstermektedir (Arıca, 1995).

Altıntaş (2015), benlik kavramı ve özgüven arasında ki farkı açıklarken benlik kavramının, bireyin kendisini algılayış şekli olduğunu, özgüven duygusunun ise olumlu benliğe duyulan bir inanç olduğunu ifade etmektedir. Eğer benlik imgesine her kişi kendisi için iyi bakarak özen gösterirse, bu durumun başarı ve mutluluk getireceğini söylemektedir. Bunun yanında benlik kavramında algılanan zayıflık ve özgüvende eksiklik sahte korkuların kaynağı olarak kabul edilmektedir. Kişi korkularla başa çıktıkça benlik saygısı artmaktadır.

Kişinin çocukluk dönemi yaşantıları, kendi benliğiyle ilişki kurması açısından önemli bir başlangıç olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde ebeveynlerin

çocuğa karşı tutumları, çocukta benlik imgesini oluşturmaya başlamaktadır. Böylece ileriki yaşlarında kendisini olumlu veya olumsuz algılaması benlik saygısını etkileyecekti. Eğer kişide benlik saygısı olumsuz etkilenmişse; kendini reddetme etiketlerini hayatının içinde kullanacaktır. “*ben buyum, hep böyle oldum, elimden gelen bir şey yok, bu benim doğamda var*” (Altıntaş, 2015).

Altıntaş (2015), bu etiketlerin ilk nasıl alındığını iki olasılıkla açıklamaktadır. Bunlardan biri, çocukken doğruluğunu tartamayacakken, başkaları tarafından etiketlenmiş olmaktır. Diğerisi ise kişinin, kaçındığı davranışlara karşı bunu destekleyici etiketler almasıdır. Burada benlik saygısıyla yakından ilişkili olarak “özsaygı” kavramı vardır. Özsaygı, kişinin özüne duyduğu saygı olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bu etiketler bireyde “değerlilik” ve “yeterlilik” duygusuyla ilişkili olarak benlik saygısını etkilemektedir. Bu iki duygu özsaygının özünü oluşturan duygulardır. Geçmişte yaşanan olaylar kişiyi değersizlik ve yetersizlik içine girmesine sebep olduğunda özsaygı duygusu zedelenmektedir. Doğumdan sonra 0-6 yaş döneminde bireyin en yakınındaki insanların, ebeveynlerinin, çocuğun algısında oluşturduğu tutumlar buna örnek olarak verilebilmektedir. Buna göre küçük yaştan itibaren etiketlenmeye maruz kalan bir çocuk zamanla kendisini bu etiketlere uygun biriymiş gibi algılamaya başlamaktadır. Bu tutumlar sonucu bireyin değerlilik ve yeterlilik duygusu hasar görmekte ve bilişsel çarpıtmalarla genişleyen bu hasar kişide özsaygının azalmasına sebep olmaktadır.

Özgüven, özsaygı, kendini değerlendirme, benlik değeri gibi terimlerle de ifade edilen benlik saygısı; kişinin kendini anlayıp benimsemesi, kendisine değer verip, güven ve saygı duymasıdır (Korkmaz, 1996). Kısaca kendine yönelik duygularını geliştirme şekline dayanmaktadır.

Karahan ve arkadaşlarının (2004), yorumuna göre: Benlik saygısı bireyin kendiyile ilgili tutumlarını göstermektedir. Eğer kişi kendiyile ilgili tutumlarında olumlu yorumlar yapabiliyorsa, kendisiyle barışık olabiliyorsa benlik saygısı olumlu yönde ilerliyor denilebilmekte, kişi eğer kendiyile ilgili olumsuz yorumları ön planda tutuyorsa benlik saygısı algısının olumsuz olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca düşük benlik saygısına sahip birey, iç dünyasında

boşluk yaşayabilmekte, topluma uyum sağlamada bozukluk yaşayabilmektedir (Parmaksız, 2011).

Kişinin benlik kavramı ve benlik algısı; engellenme davranışıyla karşılaştığında bu duruma vereceği tepki, bireyin kişilik temellerinin nasıl oluşturduğu, deneyim ve beklentileriyle ilişkilidir (Arıca, 1995).

Yetişkin psikolojisine bakıldığında, benlikle ilgili algılar, tutarlılık örüntüsü yani benlik kavramı birtakım değişiklikler gösterebilmektedir. Çünkü benliğin değerlendirilmesi geçmiş ve gelecekle ilgili düşünceler içermektedir. Bu da Benliğin hem değişen hem de değişmeyip sabit kalan yönleri olduğu göstermektedir (Onur, 2017). Benlik saygısı kişilerin yaşantıları sonucu deneyimlerine göre gelişim süreci boyunca değişim gösterip zenginleşebilmektedir (Duclos, 2016). Araştırmalara göre benlik denetimi artışının sonucu olarak, hayatta en fazla doyum alan yaşlar elli yaş ve üstü yetişkinlerken, hayattan en az doyum alanlar genç yetişkinler olmaktadır (Onur, 2017).

Duclos (2016), benlik saygısının öğrenme sorunun önlemede yardımcı olduğunu, kişiyi depresyona karşı koruduğunu söylemektedir. “*DSM-IV’e ve CIM 10’a göre zayıf bir benlik saygısı ile depresyon arasında bir ilişki vardır*”. Benlik saygısı azaldıkça kişisel değersizlik ya da suçluluk duygularının arttığını, bu sebeple de şiddetli depresyonların yaşandığı söylemiştir.

Bireyin içinde taşıdığı benliği, gelecekteki benlik durumunun temelini oluşturmaktadır. Bu devamlılık ve bütüncül benlik hissini beraberinde getirmektedir (Tarlacı, 2017).

2.1.2 Benlik saygısı ile ilgili görüşler

Erikson, Freud’un öncülük etmiş olduğu psikanalitik gelişim kuramına eklemelerde bulunup katkı sağlamıştır. Bunu yapmasının sebebi olarak; çocukluk dönemine göre açıklanan şeylerin sorumlusunun bir başkasının olacağını yani çocuğu yetiştirme sürecindeki bireylerin olacağını söylemiştir. Erikson’a göre böyle bir durumda “*her şey bir başkasının kusuru olarak değerlendirilir ve insanın kendi sorumluluğunu üstlenme gücüne duyulan güven de küçümsenmiş olur*” (Geçtan, 2012). Buna göre güven duygusu ile ilgili çevresinde problem yaşayan bir bebeğe daha sonra yeterli bir şekilde ilgi

sağlanarak, güven duygusunun gelişmesine yardımcı olunabilir. Erikson'un kuramında yer alan gelişimin sekiz evresine bakılırsa;

Oral Duyum Dönemi /Güven ya da Güvensizlik : Bu dönem bebeğin güven gelişimiyle ilgili olan bir dönemdir. Bebek, kendisine ve çevresine güven konusunda olumlu veya olumsuz tutumlar geliştirir. Bunu etkileyen faktörlerden en önemlisi bebeğin annesiyle olan ilişkisidir. Anne bebeğinin ihtiyaçlarını karşılamayı, yerinde ve zamanında yapabilmesi önemlidir. Bu durum bebeğin güven gelişimini etkilemektedir. Freud'un oral dönemine karşılık gelen bu dönemde bebek, annesiyle güven ilişkisini genellikle ağız yoluyla sağlamaktadır. Zamanında beslenen ve ihtiyaçları karşılanan bebek annesiyle başarılı bir güven ilişkisi kurmuş olarak kabul edilmektedir (Geçtan, 20012).

Anal Kas Dönemi/ Özerklik ya da Utanç Ve Kararsızlık : Bu dönemde çocuğa fizyolojik açıdan bakıldığında anüs kaslarının kontrolü ön plana çıkmaktadır. Dışkısını tutması veya bırakması önemli bilgiler vermektedir. *“Bebeğin içinde tutma ve bedenine dışına bırakma eylemleri ile “ben” ve “yabancılar” kavramları birbiriyle kaynaşır ve tutma-bırakma tutumlarının ikisi de duruma göre seçilerek kullanılır”* (Geçtan, 20012). Ebeveynler çocuklarına bu dönemde yeterli desteği, anlayışı ve ortamı sağlarsa bu dönemin sonucunda olması beklenen “kendini denetleme” özerkliğini gerçekleştirme, kendine güven duyma gibi davranışları öğrenmeye başlar. Eğer tam tersi gerçekleşmiş olursa, yeterli anlayış, destek ve ortam sağlanmamış olursa; ebeveynler kızgın ve baskıcı bir tutumla çocuğa yaklaşırsa, çocukta ezik hissetme, utanç duyma gibi davranışlara eğilim başlar (Geçtan, 20012). Freud'un psikoseksüel gelişim evrelerinden anal döneme tekabül eden bu dönemde çocuk, dışkısıyla oynama, dışkısına dokunma gibi davranışlarla var olduğu durumu keşfetme eğiliminde olmaktadır. Böyle bir durumda çocuğa olan yaklaşım iğrenme ve kızma şeklinde olursa, çocukta düşük benlik saygısı gelişebilmektedir (Sharf, R. S., 2014).

Cinsel – Devinsel Dönem / Girişim ya da Suçluluk : Fallik dönemde karşılık bulan cinsel-devinsel dönemde çocuğun sosyal hayatı oluşmaya, çevresi genişlemeye başlar. Çocuk bu dönemde; parkta, sokakta, oyun alanlarında, kreş, anaokulu gibi mekanlarda bulunur. Çevresini gözlemleyeceği ve anlamlar çıkartabileceği birçok ortam ve insanlarla karşılaşır. Burada çocuğun ilgisi ve merakı engellendiği takdirde suçluluk hissine kapılabilir. Cinsel içeriklerle ilgili

meraklı oluşan çocuk anne babanın fizyolojik olarak farklı olduğunu gözlemler. Anne baba rolleri üzerinden kendine pay biçer ve kendisinin de ileride bu rollerden biri olacağını düşünür.

Gizil Dönem /Beceri ya da Aşağılık Duygusu : Çocuk bu dönemde bir takım faaliyetler yaparak bir ürün ortaya çıkarmaya çalışır. Yapmaya çalıştığı bu etkinlikler için emek harcar. Burada becerisini ortaya koyarak kendini gerçekleştirmek ister. Bu etkinliklerin olumlu bir şekilde desteklenmesi çocuk için çok değerlidir ve gelişimine katkı sağlamaktadır. Eğer çocuğun yapmaya çalıştığı bu tür etkinlikler desteklenmezse çocuk kendini değersiz hissederek aşağılık duygusuna kapılabilmektedir. Bu dönemde çocuğa kendini değersiz hissettiren sadece anne baba olmayabilir. Okul ortamı gibi ortamlarda da bu durumların oluşabileceği söylenmektedir (Geçtan, 20012).

Erinlik ve Ergenlik Dönemi / Ego Kimliği ya da Rol Kargaşası : Bu dönemde birey, kimliğini bir takım katkıda bulunarak geliştirmeye çalışır. Örneği karşı cinsle ilişkiler, dış görünüme önem verme, farklı fikir ve yaklaşımlara yönelme gibi. Bu durum benliğinin gelişmesinde etkili olmaktadır (Geçtan, 20012).

Genç Yetişkinlik Dönemi/ Yakın İlişkiler ya da Soyutlanma : Bu dönemde ki başarılar, kişinin önceki dönemlerdeki yaşam becerileri adına ailesinden neler aldığıyla ve çevresindeki ilişkileriyle ilgilidir. Bu döneme olumlu bir şekilde gelebilen genç yetişkinin, kimliğini oturtmuş olması, insanlarla yakın ilişkiler kurabilmesi beklenmektedir (Geçtan, 20012).

Yetişkinlik Dönemi/ Üretkenlik ya da Kısırlık : Yetişkinlik döneminin bu evresi orta yaşları kapsamaktadır. Bazı kişiler bu dönemde üretken bir şekilde hayatına devam edip, kendisine ve çevresine faydalı olabilirken; bazı kişiler kısırlık olarak adlandırılan, sadece kendi çıkarlarını düşünür hareket edenler olarak hayatlarını sürdürürler (Geçtan, 20012).

Olgunluk Dönemi /Ego Bütünleşimi ya da Umutsuzluk : Bir önceki dönemin devamı niteliğindedir. Bir önceki dönemde kişi ya üretkenliğindeki yaşam doyumunu, gelecek kuşaklara bilgi ve tecrübe aktarımı yapacaktır ya da kısırlık dönemindeki verimsizlik duygusu sonucu umutsuzluk ölüm korkusu gibi duygularla baş başa kalacaktır. Sekiz evre genel olarak yorumlandığında, son üç

evre ilk beş evrenin etkisinde kalarak gelişim gösterdiği görülmektedir (Geçtan, 20012).

Benlik (Self) Psikolojisi; Freud, narsisizmi sadece kendine değer vermek, sadece kendini sevmek olarak yorumlarken, Kohut bu durumu, kişinin önce kendini sevip değer vermesi sonra başkalarını sevip değer vermesi olarak yorumlamıştır. Bununla bağlantılı olarak Kohut, psikolojik rahatsızlıkların, benlik gelişiminde yaşanan sorunlardan kaynaklı olduğunu düşünmüştür (Sharf, R. S., 2014).

Benlik psikolojisi kuramı Heinz Kohut tarafından etkilenecek geliştirilmiştir. *“Self (kendi, kendilik, benlik) psikolojisi, insanın kendine verdiği değeri ve bütünlüğünü koruyabilmesinde dış ilişkilerin önemini vurgular”*(Geçtan, 2012). Burada kişi kendini iyi hissetmek için diğer insanların kendisine karşı olumlu davranışlarına ihtiyaç duymaktadır. Kişinin kendisine verdiği değer, çevresindeki insanların ona verdiği değere göre şekillenmektedir. Narsist kişiler üzerinde yapılan izlenimler sonucu geliştirilen benlik psikolojisini in Heinz Kohut, iki tür transferans olacak şekilde ayırarak, bu durumun temelini çocukluk döneminden kaynaklı olarak temellendirildiği gözlenmiştir. Bunlardan ilki; Ayna Transferans (Mirror Transference); kişi terapi sürecinde terapistin onayını beklemektedir. Buna sebep olarak kişinin çocukluğunda annesinden yeteli onay ve beğeniyi alamaması görülmektedir. Buradan çıkarılan sonuç çocukluk döneminde annenin onaylayıcı davranışları çocuğun kendine değer vermesi ve sağlıklı gelişmesi için önemlidir. İkincisi; İdealleştirerek Transferans (Idealizing Transference); annesiyle idealleştirme davranışını karşılayamayan çocuk, ileriki hayatında idealleştirebileceği bir kişi arar. Terapistle etkileşimde olan birey, idealleştirme davranışını terapistte yöneltir.

Kohut, kişilerin davranışında görülen ayna transferansı ve idealleştirilen transferansı yönelttiği kişileri “self object” olarak nitelendirmektedir. Bu tanıma göre kişi insanları, benliğinin gelişmesi ve zenginleşmesi için bir araç olarak görmektedir. Self obje olarak nitelendirilen bu kişiler güven verici ve destekleyici yönüyle işlevsel olarak algılanmaktadır. Normal şartlarda her insan çevresindeki diğer insanlardan anlayış ve onay beklemektedir. Fakat kişinin gelişim süreci ilerledikçe olgunlaşırsa, insanları self obje olarak nitelendirmesi sona ermektedir. Bu şekilde kişi gelişimine uygun self objelere yönelir. Kısaca

Kohut, benlik (Self) psikolojisinde temel olarak “dağılma anksiyetesi” olduğunu söyler. Eğer birey self obje olarak gördüklerinden eklenen tepkiler alamazsa dağılma anksiyetesi yaşar (Geçtan, 2012).

Jung ve Benlik Arketipi : Jung’un kuramında ki arketipler içerisinde yer alan benli arketipi, “*kişiliğin uygun işlev görmesindeki en önemli parçasıdır*” olarak belirtmektedir. Benlik; kişiliği oluşturan, düzenleyen ve bütünleştiren bir enerji olarak bilinç ve bilinç dışı süreçleri ile birlikte yürütüldüğü şeklinde tanımlanmaktadır. Benlik bilgisi ve benlik gelişimi Jung’a göre insan hayatında yer alan amaçlarındandır. Kişilik geliştikçe benlik arketipi gelişir ve bilinç dışındaki semboller ve benzeri imgeler bilince getirilerek benlik bilgisine ulaşılır. Bu da terapilerde bireyin kişilik gelişimine katkı sağlar. (Sharf, R. S., 2014).

2.2 Saldırganlık

2.2.1 Saldırganlık kavramı

Bilgin (2003), saldırganlığın her ne kadar şiddet ve düşmanlıkla eş anlamlı olarak kullanılsa da böyle olmadığını söylemiştir. Bilgin’in sosyal psikoloji sözlüğüne göre saldırganlık; “*fiziksel veya psikolojik zarar verme niyetiyle sözlü veya fiziksel davranışta bulunma*” olarak tanımlanmıştır.

Saldırganlık; kişilere, çevreye zarar vermeyi amaçlayan davranışlardır (Kıran Esen & Aktuğ, 2006). Saldırganlık, doğuştan gelen bir içgüdü olarak yorumlanırken bazı bilimciler tarafında da cinsel içgüdüün bir parçası olduğu savunulmaktadır (Dilekmen, 2005). Freud’un tanımına göre saldırganlık; “*...insanın kendine dönük yıkıcı eğilimlerinin dış dünyadaki objelere çevrilmesidir*”(Geçtan, 20012). Horney (1954) saldırganlığı kişinin tahriklerinin olduğu bir evrede yaşamış olduğu temel endişe duygusu olarak yorumlamıştır (Köksal, 1991).

Bazı görüşler saldırganlığın sebeplerini kalıtımla oluştuğunu savunurken bazılarıysa çevresel faktörlerin etkili olabileceğini savunmuştur. Türkçapar (2009), bu durumu yorumlarken, bu zamana kadar ki edilen bilgilere göre en uygun cevabın her ikisi yani saldırganlığın hem insanın doğasında olabilecekken hem de çevresel koşulların etkili olabileceğini ifade etmiştir. Bir

görüŖe göre saldırganlığın doğuştan gelmediğini, toplumsallaşma sonucu kazanıldığını çalışmasında yer eden Köksal (1991), saldırganlığın sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde modellerle öğrenme kuralına dayandığını söylemektedir.

Bilgin (2003), saldırganlık davranışının amaçlara göre ayrıldığını; saldırganlık davranışı, başka birinin korku ve ya öfke oluşturan davranışına karşılık olmuşsa bunun savunucu saldırganlık olarak kabul edildiğini; birine karşı kasıtlı zarar vermek Ŗeklinde ise dūřmanca saldırganlık olarak kabul edildiğini; zarar verme amacı taşımayan, statü koruma ve ya elde etmek gibi amaçlara ulaşmak için yapılmışsa buna araçsal saldırganlık denildiğini ifade etmiştir.

Abay ve Tuđrul (2000), “Aggression” olarak da bilinen saldırganlığı, kişinin bedensel ve ruhsal anlamda çevresine zarar vermesi, kızgınlık ve nefret içeren yıkıcı davranışlara olarak tanımlarken, bunun yanında “ hostile (dūřmanca) saldırganlık” kavramından bahsetmiştir. Bu kavram, kişinin kasıtlı olarak tahrik edildiğinde, aşağladığını algılandıda başvurduğu davranış Ŗekli olarak tanımlanmıştır. Ŗiddet ise fiziksel zarar vermeyi içermektedir ve saldırganlığın u noktası olarak gōsterilmektedir.

2.2.2 Saldırganlık ile ilgili gōrūřler

Freud, psikanaliz kuramında yer alan içgüdü konusu içerisinde saldırganlık dürüsüne dikkat çekmiştir. Saldırganlık dürüsünün, ölüm içgüdü ile bağlantılı olduğunu, kişinin kendine olan yıkıcı davranışlarını kendisi dışında çevredeki objelere yōnelttiđini söylemektedir (Geçtan, 20012).

Psikanalitik kuramda Freud gelişim dönemlerinden bahsetmektedir. Bunlar; oral dönem, anal dönem, fallik dönem, gizil dönem, genital dönem olmak üzere beř dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Oral dönem içerisinde saldırganlık, “oral saldırganlık” olarak ifade edilmektedir. Burada yer alan saldırganlık davranışları; çiğneme, tükürme ve ısırma gibi davranışlarla açığa çıkmaktadır. Bu durum insanda, yıkıcılık anlamında gözlemlenen ilk belirtilerdir. Anal dönem içerisinde saldırganlık “anal sadizm” olarak nitelendirilmektedir. Burada ocuk dışkısını saldırgan duygular içerisinde dışarı pūskürtmektedir. Bu Ŗekilde olan davranış, çocuğun kızgınlığını ve öfkesini ifade ediř yöntemi olarak algılanmaktadır (Geçtan, 20012). Bunun yanında ocuk, tuvalet eğitimiyle ilgi

çatışma yaşarsa anal tutucu olarak adlandırılan aşırı titiz veya düzenli davranışlar geliştirebilir, yada anal atıcı olarak adlandırılan yıkıcılık, saldırganlık veya düzensizlik gibi davranışlar geliştirebilir.

Adler'in yaşama biçimi kavramını ifade ederken kişinin kendine özgü davranış örüntülerinden bahsetmektedir. Yaşam biçimi toplumun beklentilerine göre olmaktadır. Toplumun beklentileriyle uyumlu olmayan kişilikler çevreleriyle gerilim yaşamaktadır. Adler'e göre kişilik ve yaşam biçimi yeterince gelişmemişse insanın içinde saldırganlık, düşmanlık gibi davranışlar kendini gösterebilmektedir.

Adler'in "erkeksi protesto" olarak adlandırdığı kavram, bu şartlarda yetişen kız çocuklarında ve kız çocuğuna benzeyen erkek çocuklarında görülebilmektedir. Kız çocuklarında görülme sebebi, erkek olmamanın uyandırdığı yetersizlik ve eksiklik duygusu hissedilmesinden kaynaklıdır. Bu durum özgüven ve benlik saygısını etkilemektedir. Kişi burada erkek gibi davranmaya çalışırken bazen de aşırı abartı olacak şekilde kadınsı rollere bürünebilmektedir. Erkeksi protesto davranışı erkeklerde görülme sebebi kız çocuğuna benzeyen yönlerinin olmasından kaynaklanmaktadır. Burada erkek çocuk ileriki yaşlarında bu yönüyle yaşayabileceği bir orta bulup özgürce yaşamaya çalışırken, bazı erkek çocuklar ileri yaşlarda abartılmış bir erkek rolüne bürünebilmekte, bundan kaynaklı olarak da saldırganlık gibi davranışlar gösterebilmektedir.

Adler'in kullandığı bir diğer terim "nevrotik koruyucular" terimidir. Kişiler nevrozlara göre farklı nevrotik koruyucu tepkiler seçebilmektedir. Kişi yaşadığı gerilimi azaltmak ve olumlu hislerini arttırmak için bunu yapmaktadır. Buna göre Adler iki koruyucu tepkiden bahsetmektedir. Bunlardan ilki saldırganlık, ikincisi ise uzak durmaktır. Saldırganlık tepkisi içerisinde üstünlük çabası sebebiyle küçük düşürme, ulaşılamaz idealler geliştirmeye çalışıp kimsenin ulaşmamasını görüp küçümseme davranışlarında bulunmaktadır. Çevreye aşırı ilgi göstererek sadece kendisinin başkalarının sorunlarına yardım edip, kendi sorunlarını başkalarının çözemeyeceği düşüncesiyle hareket etmektedir. Bunun yanında yapamadığı, başaramadığı işler ve durumlarda çevresindekileri suçlamaktadır. Ya da kendini suçlayarak aslında onun bu hale gelmesine sebep olduğunu düşündüğü insanlara gönderme yapmaktadır. Bir diğer koruyucu tepki olan uzak durma ise benlik saygısını etkilemektedir. Burada geri çekilme,

sorundan kaçma davranışları görülmektedir. Hareketsizlik tercih edilerek eyleme geçmeyi istememek, kararsız kalma gibi durumlar yaşanmaktadır. Kişi kaçmak istediği durumdan kurtulmak için bahaneler bularak engeller oluşturmaya çalışmaktadır. Böyle kişiler yalnızca kendini kabul ettirebileceği alanlarda bulunmak istemekte ve çevresini ona göre sınırlandırmaktadır (Geçtan, 20012).

Saldırganlığın sonradan öğrenilmesi görüşüne bakacak olursak, sosyal öğrenme kuramlarına bakmak gerekmektedir. Buna göre, saldırganlık gözlem ve taklit yoluyla öğrenilmekte ve bir takım pekiştirme davranışlarıyla beraber kalıcı hale gelebilmektedir. Bandura'nın bununla ilgili görüşü; saldırgan davranışların taklit edilerek öğrenildiği yönündedir (Bandura, 1978). Bunu Bandura'nın deneyinde görmek mümkündür. Şişme plastik bir bebek olan Bobo bebeğin kullanıldığı deneyde çocuklar iki gruba ayrılmıştır. Bir gruba bobo bebekle agresif şekilde oynayan yetişkinlerin davranışları model gösterilmiş, diğer gruba agresif şekilde oynamayan yetişkinlerin davranışları model olarak gösterilmiştir. Agresif modelin gösterimini izleyen çocuklarda bu davranışa benzeyen hareketler yaptıkları gözlenmiştir. Bununla beraber cinsiyet farklılığı olarak ise erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla saldırganlık davranışı yaptığı gözlenmiştir (Artino Jr, 2007).

Bandura, saldırganlığın kalıttan kaynaklı olmayıp çevresel koşullarla ilgili olduğunu, gözlem yoluyla öğrenme ve model alarak saldırganlık davranışının gerçekleşeceğini savunmuştur. Buna göre saldırganlık davranışlarının diğer sosyal davranışlar gibi sonradan öğrenildiği kabul edilmektedir. Saldırganlık davranışlarının nedenleri; *“Geçmiş deneyimler sonucunda saldırgan davranışlar kazanmaları, Bu türden tepkileri yüzünden takdir görmeleri veya ödüllendirilmeleri, özel sosyal ve çevresel şartlar tarafından doğrudan teşvik edilmeleri”* olarak görülmektedir (Türkçapar, 2009).

Engellenme- saldırganlık hipotezine bakılacak olunursa; saldırganlıkla ilgili davranışlarının temelini engellenmenin oluşturduğunu ifade edilmektedir. Bu yaklaşımı kabul eden kişilerin düşüncelerine göre saldırganlık ile engellenme şiddeti arasında doğru bir orantı bulunmaktadır. Engellenme – saldırganlık hipotezi 1960'larda yeniden yorumlanmış ve çağrışımıcılık modeli altında klasik şartlanma ilkeleri ile ilişkilendirilmiştir. Buna göre saldırganlık ve engellenme

arasında; engellenme niyeti, geçmiş yaşantılar, kişilikler, sosyal kurallar nedensel olarak görülmüştür (Bilgin, 2003). Sosyal psikolojik açıdan değerlendirildiğinde; yapılan araştırmalarda sosyo ekonomik düzeyi alt düzeyde olan bireyler, güdülerinin doyumunu konusunda normalden daha fazla engellenme ile karşılaşacaklarından dolayı, yaşadıkları bu durumu saldırganlık ve nefret olarak yansıtacakları düşünülmüştür (Kağıtçıbaşı, 1988).

2.3 Saldırganlık ve Benlik Saygısıyla İlgili Yapılan Çalışmalar

İnsan küçük yaştan itibaren, gözlem yoluyla yani görerek, taklit ederek olumlu olumsuz çeşitli davranışları hayatına yerleştirebilmektedir. Önemli olan kimleri örnek alarak bunu yaptığıdır. Çocuklar medya üzerindeki karakterlere fazlaca dikkat etmekte ve etkilenmeleri daha kolay olmaktadır. Etkilendikleri karakterleri içselleştirerek, onların bir takım davranışlarını sosyal hayatlarında gerçekleştirmek isteyebilmektedirler. Bu durum medyanın saldırgan davranışları tetiklediğini, bu davranışların gözlem yoluyla öğrenilebildiğini göstermektedir (Künüçen, 2004). Çocuklardaki saldırganlık eğilimlerinin armasında kitle iletişim araçlarının etkili olduğu düşüncesini birçok bilim adamı desteklemekte, kitle iletişim araçlarından olumlu şeyleri öğrenileceği gibi saldırganlık gibi olumsuz şeylerinde öğrenilebileceğine inanılmaktadır (Eroğlu, 2009).

Yörükoğlu (1985), çocuklar üzerinde saldırganlık ve televizyon ilişkisi ile ilgili olarak; televizyon izleyen çocuklarda saldırgan davranışların tetiklendiğinden bahsetmektedir. Medyanın bu konudaki etkisi sadece çocuklar üzerinde kalmayıp insanın diğer gelişim evrelerinde de görülebilmektedir. Bu durum zincirleme şekilde birçok alana yayılmakta ve hayatımızı olumsuz etkileyebilmektedir.

Saldırganlık davranışlarını tetikleyen bir diğer etkinlik bilgisayar oyunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Oyunlarda puan kazanma, ödül alma ile saldırgan davranışlarda bulunan oyun karakteri, çocuğun gözünde normalleşmekte, zaman geçtikçe oyunu oynayan çocuğun davranışlarının bir parçası haline gelme riskini oluşturmaktadır (Evcin, Erzi, 2019).

Hasta ve Güler (2013), çalışmasında; yapılan araştırmalara göre saldırganlığın sosyalleşme durumundan ciddi ölçüde etkilendiğini söylemiştir. Buna göre

yıkıcı ve edilgen saldırganlık davranışı gösteren bireylerin empatik eğilimleri ve saygılı ilişki tarzları arasında negatif ilişki olduğu bulunmuştur. Böyle kişilerde küçümseyici ilişki tarzları ise pozitif ilişkili bulunmuştur.

Ergenlik çağındaki bireyler üzerinde yapılan çalışmada, saldırganlık ile kişiler arası problem çözme yaklaşım düzeyine bakıldığında, aralarında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Ergenlerde ki saldırganlık davranışının azalmasında kişiler arası problem çözme yaklaşımının etkili olduğu bulunmuştur. Bunun yanında erkeklerin kızlara göre saldırganlıkla ilgili puan ortalamaları daha yüksek çıkmıştır (Arslan, Hamarta, Arslan, & Saygın, 2010).

Wells ve Marwell (1976), yaptıkları çalışmada benlik saygısı yüksek olan bireylerin kendileri hakkında olumlu değerlendirmeler yaptıkları ve saldırgan davranışlardan uzaklaşmaya çalıştıklarını, zayıf yanlarıyla tespit ederek düzeltmeye çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Benlik saygısı düşük olan kişilerde ise başkalarına daha bağımlı, kendilerine olan güvenlerinin zayıf oldukları ortaya çıkmıştır (Avşaroğlu, Üre, 2007).

Avşaroğlu ve Üre (2007), kişilerin hayatında yaşadığı bazı durum ve süreçleri stres kaynağı olarak görebileceğinden bahsetmektedir. Bu durumun benlik saygı ile ilişkili olabileceğinden ve Türkiye şartlarında üniversite öğrencilerinin stresli olduğundan bahsetmiştir. Buna göre üniversite öğrencilerinin stres kaynaklı olarak benlik saygılarında düşüş olabileceğini düşünülebilmektedir.

Anne babanın çocuğu üzerindeki davranış ve tutumları çocuğun benlik saygısını etkilemektedir. Ceral ve Dağ (2005), araştırmasında bununla ilgili olarak Luecken ve Lemery'nin (2004), çalışmasını örnek göstererek, ebeveynin tutumunun olumsuz olmasıyla; bağlanma problemi, benlik saygısının düşük olması, saldırganlık, depresif davranışların birbiriyle ilişkili olduğunu ifade etmektedir.

Benlik saygısının olumsuz etkilendiği durumlardan biri de akran zorbalığıdır. Okul ortamında, ergenlik çağı bireylerinin akran zorbalığına maruz kalanların zorbalıkta bulunma riskini %66.3 arttırmaktadır. Buna göre zorbalığa uğrayan, zorbalıkta bulunan kişilerde benlik saygılarının daha düşük olduğu görülmektedir (Hesapçioğlu, Meraler & Ercan, 2018).

Bayraktar, Sayıl ve Kumru'nun (2009), yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinde saldırganlık ile benlik saygısı karşılaştırıldığında, saldırganlık davranışının benlik saygısını olumsuz yönde etkilediği, olumlu sosyal davranışların ise benlik saygısını geliştirecek şekilde etkilediği bulunmuştur.

Kişinin sosyal hayatında yer alan akran ve ebeveyn ilişkileri, yine kişinin benlik saygısı ile ilgili gelişimine etki edecek derecede önem taşımaktadır. Eisenberg ve Fabes'in (1998), yaptığı araştırmada saldırganlık ve olumlu sosyal davranışların benlik saygısı ile ilişkisini incelemiştir. Bu inceleme sonucunda ise ergenlik dönemindeki bireylerin yaşadığı benlik saygısının, saldırganlık ve olumlu sosyal davranışlar tarafından etkilediğini ve buna göre şekil aldığı görülmüştür. Yates ve Youniss (1996), araştırmasında; yardım etme, iyilik yapma gibi olumlu olan sosyal davranışların bireyin benlik saygısını olumlu düzeyde arttırdığını bulmuştur. Lowenstain (1989), çalışma saldırgan davranışlar gösteren, sosyal olmayan bireylerin düşük benlik saygısına sahip olduklarını tespit etmiştir (Bayraktar, Sayıl & Kumru, 2009).

Lise ve üniversite öğrencilerinin saldırganlık boyutları ve ilişkili olduğu faktörler ile ilgili araştırmada, lise öğrencilerinin üniversite öğrencilerine göre saldırganlık puanları daha yüksek çıkmıştır. Bunun yanında lise ve üniversite öğrencilerin saldırganlık eğilimleri cinsiyete göre incelendiğinde; erkek öğrencilerin puanı kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Lise döneminde bireylerin kimlik edinme, topluma kendini ifade etme gibi davranışlarının daha yoğun olması bu durumu olağan kılmaktadır. Bu dönemde fiziksel saldırganlık daha yoğun yaşanırken, üniversite çağındaki birey, lise öğrencisine göre daha olgun davranışlar gösterebilmektedir (Eroğlu, 2009).

Orta öğretimde saldırganlık ve denetim odağının ilişkisini incelendiğinde, burada da erkek öğrencilerin saldırganlık puanlarının kız öğrencilere oranla yüksek olduğu bulunmuştur. Okul türleri incelendiğinde ise meslek lisesi ve diğer genel liselerin saldırganlık puanları yüksekken, fen lisesi ve imam hatip liselerinin saldırganlık puanlarının daha düşük olduğu bulunmuştur (Efilti, 2006).

Ergenlik çağında akran ilişkileri büyük önem taşımaktadır. Kişiler ergenlik çağında kurdukları ilişkilerle sosyalleşerek kendini ifade edebileceği bir alana

dahil olmaya, kendilerini kabul ettirmeye çalışırlar. Bununla ilgili araştırmada, saldıranlık ve sosyometrik popülerlik incelenmiş; erkek bireylerde popüer olmanın da, grup tarafında reddedilmenin de saldırganlığa sebebiyet verdiği bulunmuştur. Bunun sebeplerinden birinin diğer grup üyelerinin, saldırganlığa karşı pekiştirici davranışları olabileceği belirtilmiştir (Yavuzer, 2013).

Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada, benlik saygısı ve karar vermede öz saygılı olması, dikkatli karar verme, kaçıngan karar verme, erteleyici karar verme, panik karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin ortaya çıkmıştır (Taşgit, 2012).

Muğla üniversitesindeki öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, %61,5 'i nin benlik saygısı düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında kardeş sayısı arttıka benlik saygısında düşüş olduğu; annelerinin eğitim düzeyindeki artışın kişilerdeki benlik saygısının da arttırdığı; ailelerde demokrat tutum sergileyenlerin çocuklarında yüksek benlik saygısı olduğu ve ailenin gelir düzeyinin artması benlik saygısı düzeyini arttırdığı bulunmuştur (Baybek & Yavuz, 2005).

Üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık ile benlik saygısı, sosyal bağlılık ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmada; sosyal kaygının azalmasının benlik saygısının artması ve sosyal bağlılık duygusunun güçlenmesi ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Sosyal kaygının azalmasıyla beraber ilişkisel saldırganlığın da azaldığı görülmüştür (Kurtyılmaz, Can & Ceyhan 2017).

Hatunoğlu ve Hatunoğlu (2005), “Öğretmenlerin Fiziksel Cezalandırmaya İlişkin Görüşler” adlı çalışmasında, öğretmenler ve stajyer öğretmenlerin şiddet davranışlarına eğiliminin azımsanmayacak derecede olduğunu bulmuştur. Öğretmenlerin kontrol altına almak ve sınıf yönetimini sağlamak için şiddete yönelmesi öğrencilerde; derslerde başarısızlık, özgüven eksikliği, aynı şiddet davranışını başkasına yansıtma gibi riskler oluşturmaktadır. Yine aynı çalışmada, şiddete başvurduğu belirlenen katılımcıların kendilerinin de öğrenciyken bu şekilde muamele gördüklerini söylemişlerdir.

2.4 Öğretmenlik Mesleğinde Benlik Saygısı ve Saldırgan Davranışlar

Öğretmenlik değerli ve temel kabul gören mesleklerden biri olarak bilinmektedir. Bu önemli ve zahmetli meslek ile öğrenciler; eğitim hayatlarında, kişiliklerinde önemli yollar kat etmektedir. Bu durumun tam anlamıyla gerçekleşmesi için öğretmenlerin üzerine düşen görevlerden biri mesleğini hakkıyla yapabilmesidir. Bunun için ise öğretmenlerin motivasyon, bilgi birikimi, kendilerine olan güvenleri olması gibi özellikler aranmaktadır. Sağlıklı benlik saygısı olan öğretmenler kendilerini diğer meslektaşları ile kıyaslayarak rekabet ve üstünlük taslama davranışlarına girmemeleri beklenmektedir. Çünkü bu güvensizlik ve düşmanca davranışları tetikleyebilmektedir.

Öğretmenlerin sınıf içinde tutumlarının, öğrencilerin fiziksel, ruhsal, sosyal gelişimlerine katkı sağlayacak düzeyde olması beklenmektedir. Öğretmenin olumsuz tutum ve davranışları, öğrencilerde özgüven yetersizliği, öğrenmede gecikme ve kaygı oluşturabilmektedir. Bu durumun öğrencilerin öğretmenlerine karşı; eksik hissetme, nefret etme, kızma, öğretmenlik mesleğine önyargı ile yaklaşmaya sebep oldukları ifade edilmektedir. Öğretmenlerin olumlu davranışları ise öğrencileri atılganlık becerisine sahip olmaya, kendine güvenmeye, iyi hissetmeye, sevgi ve saygı duymaya yönelttiği görülmüştür (Sezer 2018).

Köklü ve saygın mesleklerden olan öğretmenlik mesleğini gerçekleştirecek olan kişilerden, özgün olması, kendi kendine karar alabilmesi, kendisiyle barışık olup mesleki benliğe sahip olması beklenmektedir (Kulaksızoğlu, 1995).

Çeşitli bölümlerdeki üniversite öğrencileriyle çalışma yapan Arıca (1995), çalışma sonunda benlik saygısı düşük olan öğrencilerin en fazla sınıf öğretmenliği bölümünde olduğunu bulmuştur. Bunun yanında Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümündeki öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada, sınıf öğretmenliği bölümünün her kademesindeki öğrencilerin saldırganlık algıları düşük düzey olarak çıkmıştır (Yıldız & Yıldız, 2016).

Duclos (2016), kitabında öğretmenlik mesleğinin diğer geleneksel meslekler olan hukuk, tıp, mühendislik gibi mesleklere göre daha az özerk olduklarından daha az yetki sahibi olduklarından bahsetmektedir. Buna göre okulda başarısızlık yaşayan öğrencilerin, başarısızlık sebebi sadece öğretmenmiş gibi

algılanabilmektedir. Müdür ve ebeveyn baskısı yaşayan öğretmenler bulunmaktadır. Müdür ve ebeveyn baskısı yaşayan öğretmenler bulunmaktadır. Bunun öğretmenlerin motivasyonlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Saygı ve emeğinin karşılığını görmek isteyen öğretmenler, bunların aksini yaşadıklarında kendilerini değersiz hissettikleri görülebilmektedir.

Barnabe' (1991), öğretmenlerin aldığı ücret ile benlik saygısı üzerindeki etkisini incelerken alınan ücretin az miktarda olması, öğretmenin mesleki kimliği üzerinde düşüklük oluşturduğunu belirtmiştir. Öğretmenin topluma yararı ile kendisine ödenen ücretin doğru orantılı olması gerektiği düşünülmüştür.

LoVette'nin (1997), öğretmenlerin benlik saygısı ile ilgili yaptığı çalışmalarda şöyle bir çıkarıma varmaktadır. Öğrencilerin benlik kavramı ile başarıları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır, bunun yanında yine öğrencilerin benlik kavramı ile öğretmenlerin benlik kavramı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Tüm bunların sonucunda LoVette şu yorumu yapmaktadır; öğrencilerin başarısını geliştirmek için öğretmenlerin benlik kavramları ile ilgili algılarını olumlu yönde geliştirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin davranışlarını etkileyen öğretmenin, benlik saygısı da öğrencileri etkilemesi beklenmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin benlik saygıları geliştirilip sağlanmalıdır. Bunun için ise öncelikle mesleğiyle ilgili saygı görmesi, ihtiyaçlarının karşılanması açısından yeterli ücretlerde maaş alabilmesi beklenmektedir (Arıca, 1999).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Amacı

İnsanın gelişimi; bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık şeklinde devam etmektedir. Bu çalışmada, sosyal ve psikolojik yönden gelişmeye devam eden ve ilk yetişkinlik döneminde bulunan ve öğretmen adayı olan üniversite öğrencileri ele alınmak istenmiştir. Bu grup üzerinde benlik saygısı ve saldırganlık davranışlarının birbiri üzerinde ne derece etkili olduğu karşılaştırılıp ortaya konulması amaçlanmıştır.

3.2 Araştırmanın Modeli

Çalışma nicel araştırma yöntemi içerisinde bağıntısal model olarak gerçekleştirilip, verilerin analizi SPSS programında yapılmıştır. Demografik özelliklerin anlamlı farklılıklar yaratıp yaratmadığı bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA analizleri ile gerçekleştirilmiştir. Benlik Algısı ve Saldırganlık arasındaki ilişkiler “pearson” analizi ile incelenmiştir. Benlik algısının saldırgan davranışlar üstündeki etkileri ise doğrusal regresyon analizi ile irdelenmiştir.

3.3 Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi olup, uygulanması planlanan örneklem; bu eğitim fakültesinde öğrenim gören 4.328 üniversite öğrencisi içerisinde gelişigüzel örnekleme yöntemiyle seçilen 500 üniversite öğrencisidir.

3.4 Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları ; saldırganlık envanteri ve benlik kuramı ölçeğidir. Ayrıca katılımcıların yaş, cinsiyet vb. bilgilerinden oluşan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Saldırganlık Envanteri(SE): Otrar ve Çelik (2009) tarafından, Saldırganlık Envanteri (SE) (Aggression Inventory) Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Marmara Üniversitesinde, farklı fakültelerden 438 (148 kadın, 290 erkek) üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Saldırganlık Envanteri (SE) 30 maddeli olup 20 madde üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Beşli Likert tipi bir ölçme aracıdır. Envanterin özünde yer alan kendi faktör yapısına bağlı kalınacak şekilde geçerliliğini test etmek için ölçüt bağımlı geçerlik yönteminden faydalanılmıştır. Ölçüt bağımlı geçerlik analizi sonunda SE ile SÖ arasında ($r = .766$) anlamlılık bulunmuştur. Güvenilirlik için Cronbach alpha ($\alpha = .823$), madde-toplam ($.229$ ile $.689$ arasında), madde-kalan ($.134$ ile $.619$ arasında), madde ayırtedicilik (her madde için ayırt ediciliği yüksek) ile test-tekrar-test ($r = .528$) metotları kullanılmıştır. Sonuç olarak Saldırganlık Envanterinin, saldırganlık davranışlarını belirlemede geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir (Otrar & Çelik, 2009).

Benlik Kuramı Ölçeği: Berg ve Snyder (2010) geliştirmiş ve Yavuzer, Karataş ve Polat-Demir (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Kişinin kendini nasıl algıladığına dair algıları ölçmeyi hedeflemiştir. Benlik Kuramı Ölçeğinin faktör yapısının Türkiye örneklemini için geçerlilik ve güvenilirliği test edilmiş ve elde edilen sonuçlar dokuz boyut için yapısal modeli doğrulamıştır. Maddelerin dokuz boyuta dağılımı şöyledir: FG (1, 2, 3, 4); FS (5, 6, 7, 8); Z (9, 10, 11, 12); AB (13, 14, 15, 16); SZE (17, 18, 19, 20); K (21, 22, 23, 24); Aİ (25, 26, 27, 28); Yİ (29, 30, 31, 32); ARK (33, 34, 35, 36). Ölçekte her boyutta iki madde olmak üzere toplam 18 madde (1, 2, 6, 7, 11, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 32, 33, 34) ters puanlanmaktadır. (fiziksel görünüm (FG), fiziksel sağlık (FS), zeka (Z), akademik başarı (AB), serbest zaman etkinlikleri (SZE), kişilik (K), aile ilişkileri (Aİ), yakın ilişkiler (Yİ) ve arkadaşlık (ARK)

“Ölçeğin, 10 yaşam alanı karşısında bireyin pozitif ve negatif algılarını değerlendiren 40 maddesi vardır. Ölçek maddeleri dokuzlu Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları 0.59-0.79 arasında bulunmuştur (Berg & Snyder, 2010). STS ile benzer ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları BDI ile -0.41, Öz-Yeterlik Ölçeği ile 0.49,

Benlik Saygısı Ölçeği ile 0.43 olarak bulunmuştur (Berg & Snyder, 2010). Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında, bir işte çalışan öğrenci sayısının azlığı nedeniyle ölçeğin Occupational Performance (OP) boyutu (4 madde) analize katılmamış, işlemler 36 madde üzerinden beşli derecelendirme kullanılarak yapılmıştır. STS'nün yapı geçerliliğine kanıt sağlamak amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) farklı örneklemeler üzerinde yapılmıştır. AFA sonuçlarına göre ölçeğin 9 faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.34- 0.89 arasında değişmektedir. Dokuz faktörün açıkladığı toplam varyans %55.98'dir. Ölçekte her boyutta iki madde olmak üzere toplam 18 madde ters puanlanmaktadır. Ölçeğin her bir boyutundan elde edilen puanın yüksekliği bireyin benlik kuramının olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan 36 maddenin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur. Test yarılama yöntemi ile hesaplanan güvenilirlik katsayısı ise Sperman-Brown düzeltmesi ile 0.79'dur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin alfa değerleri 0.52-0.88 arasında değişmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da ölçeğin dokuz faktörlü yapısını doğrulamıştır “(Yavuzer, Karataş & Polat-Demir, 2017).

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacının hazırlamış olduğu form; cinsiyet, okuduğu bölüm, kaçınıcı sınıf olduğu, nerede yaşadığı, anne baba birliktelik durumu, aylık gelir, burs alma durumu gibi demografik özellikleri içermektedir.

3.5 Veri Analizi

Katılımcıların demografik özelliklerinin açığa çıkarılabilmesi için frekans dağılımı analizi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine göre alt ölçeklerde farklılaşıp farklılaşmadıklarının tespiti için bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin benlik yapıları ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen söz konusu çalışmada demografik özelliklerin ve tüm alt ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları sürekli değişkenler için “pearson” kategorik değişkenler için “spearman rho” analizi yöntemi ile bulunmuştur. Benlik yapıları ve saldırganlık davranışları arasındaki yordayıcı ilişkinin tespiti için doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin benlik saygıları ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen söz konusu çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilere ilişkin bulgular bu kısımda açıklanmıştır.

4.1 Katılımcılara İlişkin Özellikler

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerine ait demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir. Buna göre, katılımcıların %77,6’sı (n=388) kadın, %22,4’ü (n=112) erkektir. %29’4’ü (n=147) birinci sınıf öğrencisi olan katılımcıların, %27,2’si (n=136) ikinci sınıf, %22’si (n=110) üçüncü sınıf ve %21,4’ü (n=107) dördüncü sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %64,6’sı (n=323) bir yurttan ikamet ederken %17,8’i (n=89) ailesiyle ve %17,6’sı (n=88) arkadaşlarıyla birlikte öğrenci evinde kalmaktadır.

Çalışmada yer alan öğrencilerin %93’ünün (n=465) anne ve babası evliliklerini devam ettirirken, %7’sinin (n=35) ebeveynleri evliliklerini sonlandırmıştır. Yine, öğrencilerin ailelerinin aylık geliri incelendiğinde katılımcıların %36,4’ünün (n=182) ailesinin aylık geliri 0-2500 TL aralığındayken, %29,8’inin (n=149) 2501-3500 TL, %18,6’sının (n=93) 3501-4500 TL, %14,4’nün (n=72) 4501-7000 TL ve %0,8’sinin (n=4) 7001 TL ve üstü olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin %51,6’sı (n=258) burs alırken %48,4’ü (n=242) herhangi bir burs almamaktadır. Yine öğrencilerin %93,8’i (n=469) gelir getirici herhangi bir işte çalışmadığını beyan ederken, %6,2’si (n=31) düzenli olarak bir işte çalıştığını bildirmiştir.

Öğrencilerin %16,6’sı (n=83) Okul Öncesi Öğretmenliğinde okurken, %16’sı (n=80) Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde, %14,6’sı (n=73) Türkçe Öğretmenliğinde, %14,2’si (n=71) Özel Eğitim Öğretmenliğinde, %12,6’sı (n=63) Sınıf Öğretmenliğinde, %10’u (n=50) Matematik

Öğretmenliğinde, %8,6'sı (n=43) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıkta, %3,2'si (n=16) İngilizce Öğretmenliğinde, %3'ü (n=15) Fen Bilgisi Öğretmenliğinde ve %1,2'si (n=6) Resim Öğretmenliği bölümünde eğitimlerine devam etmektedir.

Çizelge 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	388	77,6
Erkek	112	22,4
Sınıf		
Birinci Sınıf	147	29,4
İkinci Sınıf	136	27,2
Üçüncü Sınıf	110	22,0
Dördüncü Sınıf	107	21,4
Yaşadığı Yer		
Yurt	323	64,6
Ailesiyle	89	17,8
Öğrenci Evi	88	17,6
Ebeveynlerin Durumu		
Birlikte	465	93,0
Ayrı	35	7,0
Ailelerin Aylık Geliri		
0-2500 TL	182	36,4
2501-3500 TL	149	29,8
3501-4500 TL	93	18,6
4501-7000 TL	72	14,4
7001 ve üstü	4	0,8
Katılımcıların Burs Durumu		
Evet	258	51,6
Hayır	242	48,4
Katılımcıların Gelir Getirici İşte Çalışma		
Hayır	469	93,8
Evet	31	6,2
Katılımcıların Okuduğu Bölümler		
Okul Öncesi Öğretmenliği	83	16,6
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	16,0
Türkçe Öğretmenliği	73	14,6
Özel Eğitim Öğretmenliği	71	14,2
Sınıf Öğretmenliği	63	12,6
Matematik Öğretmenliği	50	10,0
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	8,6
İngilizce Öğretmenliği	16	3,2
Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	3,0
Resim Öğretmenliği	6	1,2

Çizelge 4.1: (devam) Katılımcıların Demografik Özellikleri

	n	%
Katılımcıların Fiziksel Rahatsızlığı		
Hayır	500	100,0
Katılımcıların Kronik Hastalığı		
Hayır	500	100,0
Katılımcıların Kullandığı Maddeler		
Hiçbiri	407	81,4
Sigara	51	10,2
Sigara ve Alkol	28	5,6
Alkol	11	2,2

Katılımcıların tamamında herhangi bir fiziksel rahatsızlık veya kronik bir hastalık olmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların %81,4'ü (n=407) bağımlılık yaratan herhangi bir madde kullanmadığını, %10,2'si (n= 51) düzenli olarak sigara içtiklerini, %5,6'sı (n=28) düzenli olarak sigara ve alkol kullandıklarını ve %2,2'si (n= 11) sadece alkol kullandıkları anlaşılmıştır.

4.2 Normallik Testleri

Ölçeklerden elde edilen puanların normal bir şekilde dağılıp dağılmadığını tespit etmek için her alt ölçek için minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) katsayıları bulunmuştur (bkz. Tablo 2). Benlik Kuramı Ölçeği Fiziksel Görünüm alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.561 iken basıklık katsayısı -.042 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Fiziksel Sağlık alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.089 iken basıklık katsayısı -.301 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Zeka alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı .023 iken basıklık katsayısı .242 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Akademik Başarı alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.005 iken basıklık katsayısı .078 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.129 iken basıklık katsayısı -.211 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Kişilik alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.275 iken

basıklık katsayısı -.137 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -1,090 iken basıklık katsayısı .661 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Yakın İlişkiler alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.712 iken basıklık katsayısı .088 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. BKÖ Arkadaşlık alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.719 iken basıklık katsayısı -.239 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır.

Çizelge 4.2: Normallik Dağılımları

	N	Mini mum	Maximu m	Ortala ma	Standa rt Sapma	Skewne ss	Kurtos is
BKÖ Fiziksel Görünüm	500	4,00	20,00	14,966	3,297	-0,561	-0,042
BKÖ Fiziksel Sağlık	500	4,00	20,00	12,746	3,265	-0,089	-0,301
BKÖ Zeka	500	4,00	20,00	12,028	2,841	0,023	0,242
BKÖ Akademik Başarı	500	4,00	20,00	13,698	2,866	-0,005	0,078
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	500	4,00	20,00	13,404	3,475	-0,129	-0,211
BKÖ Kişilik	500	7,00	20,00	14,852	2,618	-0,275	-0,137
BKÖ Aile İlişkileri	500	4,00	20,00	16,716	3,269	-1,090	0,661
BKÖ Yakın İlişkiler	500	4,00	20,00	16,590	2,846	-0,712	0,088
BKÖ Arkadaşlık	500	6,00	20,00	16,666	2,989	-0,719	-0,239
SE Fiziksel Saldırganlık	500	1,00	5,00	2,069	0,831	0,690	-0,043
SE Sözel Saldırganlık	500	1,14	5,00	2,911	0,712	0,221	-0,131
SE Dürtüsel Saldırganlık	500	1,00	4,86	2,626	0,740	0,368	-0,062
SE Saldırganlıkta n Kaçınma	500	1,00	5,00	2,856	1,011	0,156	-0,600

Saldırganlık Envanteri'nin Fiziksel Saldırganlık alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı .690 iken basıklık katsayısı -.043 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. SE Sözel Saldırganlık alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı .221 iken basıklık katsayısı -.131 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. SE Dürtüsel Saldırganlık alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı .368 iken basıklık katsayısı -.062 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. SE Saldırganlıktan Kaçınma alt ölçeğinin çarpıklık katsayısı .156 iken basıklık katsayısı -.600 olup Tabachnik ve Fidell'e göre (2012) normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır.

4.3 Grup Farklılıkları

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre Benlik Kuramı Ölçeği ve Saldırganlık Envanteri alt ölçeklerinde ortalama puanlarının farklılık gösterip göstermediği t-test ve ANOVA testi ile hesaplanmıştır.

4.3.1 Cinsiyetin grup farklılıklarına etkisi

Katılımcıların cinsiyetine göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 3). Buna göre BKÖ Fiziksel Görünüm alt ölçeğinde kadınların erkeklere göre daha fazla fiziksel görünümünü önemseydiği ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,293$, $p=.022$) bulunmuştur. BKÖ Fiziksel Sağlık alt ölçeğinde erkeklerin kadınlara göre daha fazla fiziksel sağlıklarını önemseydiği ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=-2,092$, $p=.037$) bulunmuştur. BKÖ Zeka alt ölçeğinde erkeklerin kadınlara göre bilişsel durumlarının daha iyi olduğuna inandığı ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=-2,615$, $p=.009$) bulunmuştur. BKÖ Akademik Başarı alt ölçeğinde kadınların erkeklere göre akademik olarak daha fazla başarılı olduğunu düşündükleri ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,489$, $p=.013$) bulunmuştur. BKÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinde kadınların erkeklere göre aile ilişkilerini daha fazla önemseydikleri ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,916$, $p=.004$) bulunmuştur. BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt ölçeğinde ($t(498)=.501$, $p=.616$), BKÖ Kişilik alt ölçeğinde

($t(498)=1,865$, $p=.063$) cinsiyete dayalı herhangi bir ortalama farklılığı tespit edilmemiştir.

Saldırganlık Envanteri'nin Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda erkeklerin kadınlara göre daha fazla fiziksel saldırganlık davranışları sergilediği bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)= -8,291$, $p=.000$) bulunmuştur. SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda erkeklerin kadınlara göre daha fazla sözel saldırganlık davranışları sergilediği bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)= -4,808$, $p=.000$) bulunmuştur. SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda erkeklerin kadınlara göre daha fazla Dürtüsel Saldırganlık davranışları sergilediği bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)= -2,233$, $p=.026$) bulunmuştur. SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda kadınların erkeklere göre daha fazla saldırganlıktan kaçındığı bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,116$, $p=.035$) bulunmuştur. *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin cinsiyeti benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?* alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin cinsiyeti benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde farklılıklar oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.3: Cinsiyete Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	df	Sig.																																																																				
BKÖ Fiziksel Görünüm	Kadın	388	15,147	3,259	2,293	498	.022																																																																				
	Erkek	112	14,339	3,365				BKÖ Fiziksel Sağlık	Kadın	388	12,582	3,109	-2,092	498	.037	Erkek	112	13,313	3,715	BKÖ Zeka	Kadın	388	11,851	2,765	-2,615	498	.009	Erkek	112	12,643	3,022	BKÖ Akademik Başarı	Kadın	388	13,869	2,827	2,489	498	.013	Erkek	112	13,107	2,936	BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Kadın	388	13,446	3,522	0,501	498	.616	Erkek	112	13,259	3,317	BKÖ Kişilik	Kadın	388	14,969	2,490	1,865	498	.063	Erkek	112	14,446	2,998	BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004
BKÖ Fiziksel Sağlık	Kadın	388	12,582	3,109	-2,092	498	.037																																																																				
	Erkek	112	13,313	3,715				BKÖ Zeka	Kadın	388	11,851	2,765	-2,615	498	.009	Erkek	112	12,643	3,022	BKÖ Akademik Başarı	Kadın	388	13,869	2,827	2,489	498	.013	Erkek	112	13,107	2,936	BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Kadın	388	13,446	3,522	0,501	498	.616	Erkek	112	13,259	3,317	BKÖ Kişilik	Kadın	388	14,969	2,490	1,865	498	.063	Erkek	112	14,446	2,998	BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004	Erkek	112	15,929	3,376								
BKÖ Zeka	Kadın	388	11,851	2,765	-2,615	498	.009																																																																				
	Erkek	112	12,643	3,022				BKÖ Akademik Başarı	Kadın	388	13,869	2,827	2,489	498	.013	Erkek	112	13,107	2,936	BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Kadın	388	13,446	3,522	0,501	498	.616	Erkek	112	13,259	3,317	BKÖ Kişilik	Kadın	388	14,969	2,490	1,865	498	.063	Erkek	112	14,446	2,998	BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004	Erkek	112	15,929	3,376																				
BKÖ Akademik Başarı	Kadın	388	13,869	2,827	2,489	498	.013																																																																				
	Erkek	112	13,107	2,936				BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Kadın	388	13,446	3,522	0,501	498	.616	Erkek	112	13,259	3,317	BKÖ Kişilik	Kadın	388	14,969	2,490	1,865	498	.063	Erkek	112	14,446	2,998	BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004	Erkek	112	15,929	3,376																																
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Kadın	388	13,446	3,522	0,501	498	.616																																																																				
	Erkek	112	13,259	3,317				BKÖ Kişilik	Kadın	388	14,969	2,490	1,865	498	.063	Erkek	112	14,446	2,998	BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004	Erkek	112	15,929	3,376																																												
BKÖ Kişilik	Kadın	388	14,969	2,490	1,865	498	.063																																																																				
	Erkek	112	14,446	2,998				BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004	Erkek	112	15,929	3,376																																																								
BKÖ Aile İlişkileri	Kadın	388	16,943	3,206	2,916	498	.004																																																																				
	Erkek	112	15,929	3,376																																																																							

Çizelge 4.3: (devam) Cinsiyete Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	df	Sig.
BKÖ Yakın İlişkiler	Kadın	388	16,786	2,781	2,889	498	.004
	Erkek	112	15,911	2,973			
BKÖ Arkadaşlık	Kadın	388	16,889	2,915	3,135	498	.002
	Erkek	112	15,893	3,123			
SE Fiziksel Saldırganlık	Kadın	388	1,914	0,768	-8,291	498	.000
	Erkek	112	2,607	0,820			
SE Sözel Saldırganlık	Kadın	388	2,831	0,716	-4,808	498	.000
	Erkek	112	3,190	0,625			
SE Dürtüsel Saldırganlık	Kadın	388	2,586	0,724	-2,233	498	.026
	Erkek	112	2,763	0,783			
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Kadın	388	2,907	1,011	2,116	498	.035
	Erkek	112	2,679	0,995			

4.3.2 Anne ve baba birlikteliğine göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların anne ve babalarının birlikteliğine göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 4). Buna göre BKÖ Fiziksel Görünüm alt ölçeğinde ($t(498)=.096$, $p=.923$), BKÖ Fiziksel Sağlık alt ölçeğinde ($t(498)=-1,122$, $p=.262$), BKÖ Zeka alt ölçeğinde ($t(498)=-1,484$, $p=.139$), BKÖ Akademik Başarı alt ölçeğinde ($t(498)=.271$, $p=.787$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt ölçeğinde ($t(498)=.561$, $p=.575$), BKÖ Kişilik alt ölçeğinde ($t(498)=.122$, $p=.903$), BKÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinde ($t(498)=.271$, $p=.786$), BKÖ Yakın İlişkiler alt ölçeğinde ($t(498)=.717$, $p=.474$) ve BKÖ Arkadaşlık alt ölçeğinde ($t(498)=-.627$, $p=.531$) herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Saldırganlık Envanteri'nin Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)=-.439$, $p=.661$), SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)= 1,169$, $p=.243$), SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)= 1,500$, $p=.134$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ($t(498)= -1,221$, $p=.223$) herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Elde edilen sonuçlar çerçevesinde anne ve babaların birlikteliği ile ortalama puan ile ilişkili "Eğitim Fakültesi

öğrencilerinin anne ve babalarının birlikteliği benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?” alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin anne ve babalarının birlikteliği benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur.

Çizelge 4.4: Anne ve Baba Birlikteliğine Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler		N	Ortalama	SS	t	df	Sig.																																																																																																																																												
BKÖ Fiziksel Görünüm	Birlikte	465	14,970	3,279	.096	498	.923																																																																																																																																												
	Ayrı	35	14,914	3,576				BKÖ Fiziksel Sağlık	Birlikte	465	12,701	3,206	-1,122	498	.262	Ayrı	35	13,343	3,970	BKÖ Zeka	Birlikte	465	11,976	2,842	-1,484	498	.139	Ayrı	35	12,714	2,771	BKÖ Akademik Başarı	Birlikte	465	13,708	2,873	.271	498	.787	Ayrı	35	13,571	2,811	BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Birlikte	465	13,428	3,470	.561	498	.575	Ayrı	35	13,086	3,584	BKÖ Kişilik	Birlikte	465	14,856	2,610	.122	498	.903	Ayrı	35	14,800	2,763	BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786	Ayrı	35	16,571	3,458	BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223
BKÖ Fiziksel Sağlık	Birlikte	465	12,701	3,206	-1,122	498	.262																																																																																																																																												
	Ayrı	35	13,343	3,970				BKÖ Zeka	Birlikte	465	11,976	2,842	-1,484	498	.139	Ayrı	35	12,714	2,771	BKÖ Akademik Başarı	Birlikte	465	13,708	2,873	.271	498	.787	Ayrı	35	13,571	2,811	BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Birlikte	465	13,428	3,470	.561	498	.575	Ayrı	35	13,086	3,584	BKÖ Kişilik	Birlikte	465	14,856	2,610	.122	498	.903	Ayrı	35	14,800	2,763	BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786	Ayrı	35	16,571	3,458	BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174								
BKÖ Zeka	Birlikte	465	11,976	2,842	-1,484	498	.139																																																																																																																																												
	Ayrı	35	12,714	2,771				BKÖ Akademik Başarı	Birlikte	465	13,708	2,873	.271	498	.787	Ayrı	35	13,571	2,811	BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Birlikte	465	13,428	3,470	.561	498	.575	Ayrı	35	13,086	3,584	BKÖ Kişilik	Birlikte	465	14,856	2,610	.122	498	.903	Ayrı	35	14,800	2,763	BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786	Ayrı	35	16,571	3,458	BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																				
BKÖ Akademik Başarı	Birlikte	465	13,708	2,873	.271	498	.787																																																																																																																																												
	Ayrı	35	13,571	2,811				BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Birlikte	465	13,428	3,470	.561	498	.575	Ayrı	35	13,086	3,584	BKÖ Kişilik	Birlikte	465	14,856	2,610	.122	498	.903	Ayrı	35	14,800	2,763	BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786	Ayrı	35	16,571	3,458	BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Birlikte	465	13,428	3,470	.561	498	.575																																																																																																																																												
	Ayrı	35	13,086	3,584				BKÖ Kişilik	Birlikte	465	14,856	2,610	.122	498	.903	Ayrı	35	14,800	2,763	BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786	Ayrı	35	16,571	3,458	BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																												
BKÖ Kişilik	Birlikte	465	14,856	2,610	.122	498	.903																																																																																																																																												
	Ayrı	35	14,800	2,763				BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786	Ayrı	35	16,571	3,458	BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																								
BKÖ Aile İlişkileri	Birlikte	465	16,727	3,258	.271	498	.786																																																																																																																																												
	Ayrı	35	16,571	3,458				BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474	Ayrı	35	16,257	2,393	BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																				
BKÖ Yakın İlişkiler	Birlikte	465	16,615	2,878	.717	498	.474																																																																																																																																												
	Ayrı	35	16,257	2,393				BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531	Ayrı	35	16,971	2,684	SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																																
BKÖ Arkadaşlık	Birlikte	465	16,643	3,012	-.627	498	.531																																																																																																																																												
	Ayrı	35	16,971	2,684				SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661	Ayrı	35	2,129	1,010	SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																																												
SE Fiziksel Saldırganlık	Birlikte	465	2,065	0,817	-.439	498	.661																																																																																																																																												
	Ayrı	35	2,129	1,010				SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243	Ayrı	35	2,776	0,752	SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																																																								
SE Sözel Saldırganlık	Birlikte	465	2,921	0,709	1,169	498	.243																																																																																																																																												
	Ayrı	35	2,776	0,752				SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134	Ayrı	35	2,445	0,638	SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																																																																				
SE Dürtüsel Saldırganlık	Birlikte	465	2,639	0,746	1,500	498	.134																																																																																																																																												
	Ayrı	35	2,445	0,638				SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																																																																																
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birlikte	465	2,841	0,998	-1,221	498	.223																																																																																																																																												
	Ayrı	35	3,057	1,174																																																																																																																																															

4.3.3 Öğrencilerin bursluluk durumuna göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların bursluluklarına göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 5). Buna göre BKÖ Fiziksel Görünüm alt ölçeğinde ($t(498)=1,325$, $p=.186$), BKÖ Fiziksel Sağlık alt ölçeğinde ($t(498)=1,001$, $p=.317$), BKÖ Zeka alt ölçeğinde ($t(498)=.308$, $p=.758$), BKÖ Akademik Başarı alt ölçeğinde ($t(498)=-.471$, $p=.638$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt ölçeğinde ($t(498)=1,282$, $p=.200$), BKÖ Kişilik alt ölçeğinde ($t(498)=.450$, $p=.653$), BKÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinde ($t(498)=-.923$, $p=.356$), BKÖ Yakın İlişkiler alt ölçeğinde ($t(498)=-.447$, $p=.655$) ve BKÖ Arkadaşlık alt ölçeğinde ($t(498)=1,125$, $p=.261$) herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Saldırganlık Envanteri'nin Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)=1,125$, $p=.261$), SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)=.439$, $p=.661$), SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)=-.399$, $p=.691$) herhangi bir fark tespit edilememiştir. Öte yandan, SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ise burs alan öğrencilerin burs almayanlara göre daha fazla saldırganlıktan kaçındıkları ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,253$, $p=.025$) bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda bursluluğun ortalama puanlarda farklılığa neden olduğu bu nedenle "*Eğitim Fakültesi öğrencilerinin burs alması durumu benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?*" alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin burs alması durumu benlik algısı ve saldırganlık davranışları üzerinde ortalama puanlara göre farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.5: Katılımcıların Bursluluk Durumuna Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	Burs	N	Ortalama	SS	t	df	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	Evet	258	15,155	3,212	1,325	498	.186
	Hayır	242	14,764	3,380			
BKÖ Fiziksel Sağlık	Evet	258	12,888	3,309	1,001	498	.317
	Hayır	242	12,595	3,217			
BKÖ Zeka	Evet	258	12,066	2,823	.308	498	.758
	Hayır	242	11,988	2,866			
BKÖ Akademik Başarı	Evet	258	13,640	2,774	-.471	498	.638
	Hayır	242	13,760	2,966			
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Evet	258	13,597	3,284	1,282	498	.200
	Hayır	242	13,198	3,663			
BKÖ Kişilik	Evet	258	14,903	2,575	.450	498	.653
	Hayır	242	14,798	2,668			
BKÖ Aile İlişkileri	Evet	258	16,585	3,299	-.923	498	.356
	Hayır	242	16,855	3,237			
BKÖ Yakın İlişkiler	Evet	258	16,535	2,861	-.447	498	.655
	Hayır	242	16,649	2,834			
BKÖ Arkadaşlık	Evet	258	16,682	2,824	.125	498	.901
	Hayır	242	16,649	3,160			
SE Fiziksel Saldırganlık	Evet	258	2,109	0,814	1,125	498	.261
	Hayır	242	2,026	0,848			
SE Sözel Saldırganlık	Evet	258	2,925	0,730	.439	498	.661
	Hayır	242	2,897	0,694			
SE Dürtüsel Saldırganlık	Evet	258	2,613	0,775	-.399	498	.691
	Hayır	242	2,639	0,703			
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Evet	258	2,961	1,015	2,253	498	.025
	Hayır	242	2,758	0,999			

4.3.4 Katılımcıların bir işte çalışmasına göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların bir işte çalışma durumuna göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile

ölçülmüştür (bkz. Tablo 6). Buna göre BKÖ Akademik Başarı alt ölçeğinde bir işte çalışmayanlar çalışanlara göre kendilerini daha fazla başarılı gördükleri, bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,250$, $p=.025$), BKÖ Kişilik alt ölçeğinde bir işte çalışmayanlar çalışanlara göre kişiliklerini daha olumlu buldukları, bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=2,018$, $p=.044$), BKÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinde bir işte çalışmayanların çalışanlara göre aileleriyle daha olumlu bir ilişkiye sahip oldukları, bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($t(498)=3,747$, $p=.000$) bulunmuştur. Öte yandan, BKÖ Fiziksel Görünüm alt ölçeğinde ($t(498)= -.959$, $p=.338$), BKÖ Fiziksel Sağlık alt ölçeğinde ($t(498)= -.333$, $p=.739$), BKÖ Zeka alt ölçeğinde ($t(498)=.122$, $p=.903$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt ölçeğinde ($t(498)= -.612$, $p=.541$), BKÖ Yakın İlişkiler alt ölçeğinde ($t(498)=1,717$, $p=.087$) ve BKÖ Arkadaşlık alt ölçeğinde ($t(498)= 1,907$ $p=.057$) herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Saldırganlık Envanteri'nin Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)= -.694$, $p=.488$), SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)= 1,031$, $p=.303$), SEDürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($t(498)= -.401$, $p=.688$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ($t(498)=1,291$, $p=.197$) herhangi bir fark tespit edilememiştir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların bir işte çalışmasının puan ortalamalarında farklılığa neden olduğu bu nedenle "*Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bir işte çalışması benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?*" alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bir işte çalışması benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde ortalama puanlara göre farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.6: Katılımcıların Bir İşte Çalışma Durumuna Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	İş	N	Ortalama	SS	t	df	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	Hayır	469	14,930	3,284	-.959	498	.338
	Evet	31	15,516	3,501			
BKÖ Fiziksel Sağlık	Hayır	469	12,733	3,287	-.333	498	.739
	Evet	31	12,935	2,954			
BKÖ Zeka	Hayır	469	12,032	2,831	.122	498	.903
	Evet	31	11,968	3,038			
BKÖ Akademik Başarı	Hayır	469	13,772	2,862	2,250	498	.025
	Evet	31	12,581	2,730			
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Hayır	469	13,380	3,490	-.612	498	.541
	Evet	31	13,774	3,273			
BKÖ Kişilik	Hayır	469	14,913	2,608	2,018	498	.044
	Evet	31	13,935	2,645			
BKÖ Aile İlişkileri	Hayır	469	16,855	3,145	3,747	498	.000
	Evet	31	14,613	4,303			
BKÖ Yakın İlişkiler	Hayır	469	16,646	2,815	1,717	498	.087
	Evet	31	15,742	3,204			
BKÖ Arkadaşlık	Hayır	469	16,731	2,940	1,907	498	.057
	Evet	31	15,677	3,553			
SE Fiziksel Saldırganlık	Hayır	469	2,062	0,832	-.694	498	.488
	Evet	31	2,169	0,823			
SE Sözel Saldırganlık	Hayır	469	2,920	0,716	1,031	498	.303
	Evet	31	2,783	0,649			
SE Dürtüsel Saldırganlık	Hayır	469	2,622	0,735	-.401	498	.688
	Evet	31	2,677	0,823			
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Hayır	469	2,871	1,007	1,291	498	.197
	Evet	31	2,629	1,056			

4.3.5 Katılımcıların okuduğu sınıf seviyesine göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların okuduğu sınıf seviyesine göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı ANOVA testi ile hesaplanmış, gruplar arasındaki farklılıklar ise “*scheffe testi*” ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 7). Buna göre katılımcıların BKÖ Akademik Başarı alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=3,601, p=.013$), yapılan post hoc testine göre üçüncü ve dördüncü sınıflar arasında ve üçüncü sınıflar lehine anlamlı bir ayrışmanın bulunduğu ($p=.049$) anlaşılmıştır. Benzer şekilde BKÖ Yakın İlişkiler alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=2,967, p=.032$), yapılan post hoc testine göre birinci ve dördüncü sınıflar arasında ve birinci sınıflar lehine anlamlı bir ayrışmanın bulunduğu ($p=.042$) anlaşılmıştır. Öte yandan, katılımcıların okudukları sınıf bağlamında BKÖ Fiziksel Görünüm alt boyutunda ($F(3,496)=.875, p=.454$), BKÖ Fiziksel Sağlık alt boyutunda ($F(3,496)=.620, p=.602$), BKÖ Zeka alt boyutunda ($F(3,496)=2,090, p=.101$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt boyutunda ($F(3,496)=.474, p=.700$), BKÖ Kişilik alt boyutunda ($F(3,496)=2,125, p=.096$), BKÖ Aile İlişkileri alt boyutunda ($F(3,496)=1,938, p=.123$) ve BKÖ Arkadaşlık alt boyutunda ($F(3,496)=1,579, p=.193$) ortalamalar arasında herhangi bir fark tespit edilmemiştir.

Saldırganlık Envanteri'nden elde edilen puanların katılımcıların okudukları sınıfa göre incelenmesi durumuna göre SE Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=2,923, p=.034$), yapılan post hoc testine göre birinci ve dördüncü sınıflar arasında ve birinci sınıflar lehine anlamlı bir ayrışmanın bulunduğu ($p=.050$) anlaşılmıştır. Benzer şekilde SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=5,503, p=.001$), yapılan post hoc testine göre birinci ve üçüncü sınıflar arasında ve birinci sınıflar lehine ($p=.035$) ve birinci ve dördüncü sınıflar arasında ve birinci sınıflar lehine anlamlı bir ayrışmanın bulunduğu ($p=.005$) anlaşılmıştır. Öte yandan, SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($F(3,496)=1,453, p=.227$) ve SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($F(3,496)=.369, p=.775$) sınıf seviyeleri arasında ayrışma bulunamamıştır. Bu sonuçlar kapsamında “*Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sınıf seviyeleri benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları*

üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?" alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sınıf seviyeleri benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.7: Katılımcıların Okuduğu Sınıfa Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	Sınıf	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	Birinci Sınıf	147	14,918	3,469	.875	.454
	İkinci Sınıf	136	14,662	3,202		
	Üçüncü Sınıf	110	15,336	3,324		
	Dördüncü Sınıf	107	15,037	3,147		
BKÖ Fiziksel Sağlık	Birinci Sınıf	147	12,898	3,553	.620	.602
	İkinci Sınıf	136	12,912	3,076		
	Üçüncü Sınıf	110	12,664	3,189		
	Dördüncü Sınıf	107	12,411	3,177		
BKÖ Zeka	Birinci Sınıf	147	11,741	2,765	2,09	.101
	İkinci Sınıf	136	11,904	3,055		
	Üçüncü Sınıf	110	12,600	2,700		
	Dördüncü Sınıf	107	11,991	2,759		
BKÖ Akademik Başarı	Birinci Sınıf	147	14,041	2,895	3,601	.013
	İkinci Sınıf	136	13,441	2,767		
	Üçüncü Sınıf	110	14,145	3,082		
	Dördüncü Sınıf	107	13,093	2,605		
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Birinci Sınıf	147	13,156	3,908	.474	.700
	İkinci Sınıf	136	13,588	3,142		
	Üçüncü Sınıf	110	13,573	3,554		
	Dördüncü Sınıf	107	13,336	3,177		
BKÖ Kişilik	Birinci Sınıf	147	15,211	2,573	2,125	.096
	İkinci Sınıf	136	14,897	2,495		
	Üçüncü Sınıf	110	14,773	2,522		
	Dördüncü Sınıf	107	14,383	2,877		
BKÖ Aile İlişkileri	Birinci Sınıf	147	17,082	3,301	1,938	.123
	İkinci Sınıf	136	16,853	3,332		
	Üçüncü Sınıf	110	16,645	3,201		
	Dördüncü Sınıf	107	16,112	3,166		
BKÖ Yakın İlişkiler	Birinci Sınıf	147	16,986	2,694	2,967	.032
	İkinci Sınıf	136	16,750	2,807		
	Üçüncü Sınıf	110	16,482	2,792		
	Dördüncü Sınıf	107	15,953	3,067		

Çizelge 4.7: (devam) Katılımcıların Okuduğu Sınıfa Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	Sınıf	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Arkadaşlık	Birinci Sınıf	147	16,952	3,066	1,579	.193
	İkinci Sınıf	136	16,860	2,719		
	Üçüncü Sınıf	110	16,473	2,991		
	Dördüncü Sınıf	107	16,224	3,175		
SE Fiziksel Saldırganlık	Birinci Sınıf	147	1,964	0,830	2,923	.034
	İkinci Sınıf	136	2,004	0,732		
	Üçüncü Sınıf	110	2,111	0,940		
	Dördüncü Sınıf	107	2,252	0,810		
SE Sözel Saldırganlık	Birinci Sınıf	147	2,905	0,732	1,453	.227
	İkinci Sınıf	136	2,816	0,625		
	Üçüncü Sınıf	110	2,995	0,800		
	Dördüncü Sınıf	107	2,955	0,688		
SE Dürtüsel Saldırganlık	Birinci Sınıf	147	2,655	0,774	.369	.775
	İkinci Sınıf	136	2,579	0,694		
	Üçüncü Sınıf	110	2,662	0,726		
	Dördüncü Sınıf	107	2,607	0,771		
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Birinci Sınıf	147	3,075	1,060	5,503	.001
	İkinci Sınıf	136	2,930	0,933		
	Üçüncü Sınıf	110	2,705	1,014		
	Dördüncü Sınıf	107	2,617	0,970		

4.3.6 Katılımcının kaldığı yere göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların kaldığı yere göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı ANOVA testi ile hesaplanmış, gruplar arasındaki farklılıklar ise “scheffe testi” ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 8). Buna göre katılımcıların BKÖ Akademik Başarı alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(2,497)=3,733$, $p=.025$), yapılan post hoc testine göre öğrenci evinde kalanlar ile ailesiyle yaşayanlar arasında ve ailesiyle yaşayanlar lehine anlamlı bir ayrışmanın bulunduğu ($p=.031$) anlaşılmıştır. Öte yandan, BKÖ Fiziksel Görünüm alt boyutunda ($F(2,497)=.492$, $p=.612$), BKÖ Fiziksel Sağlık alt boyutunda ($F(2,497)=.1732$, $p=.178$), BKÖ Zeka alt boyutunda ($F(2,497)=.206$, $p=.814$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt boyutunda ($F(2,497)=1,303$, $p=.273$), BKÖ Kişilik alt boyutunda

($F(2,497)=.085$, $p=.918$), BKÖ Aile İlişkileri alt boyutunda ($F(2,497)=.081$, $p=.923$), BKÖ Yakın İlişkiler alt boyutunda ($F(2,497)=2,495$, $p=.084$) ve BKÖ Arkadaşlık alt boyutunda ($F(2,497)=2,232$, $p=.108$) ortalamalar arasında herhangi bir fark tespit edilmemiştir.

Saldırganlık Envanteri'nden elde edilen puanların katılımcıların yaşadığı yere göre incelenmesi durumuna göre SE Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(2,497)=4,355$, $p=.013$), yapılan post hoc testine göre öğrenci evinde kalanlar ile ailesiyle yaşayanlar arasında ve ailesiyle yaşayanlar lehine anlamlı bir ayrışmanın bulunduğu ($p=.016$) anlaşılmıştır. Öte yandan, SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($F(2,497)=1,258$, $p=.285$), SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($F(2,497)=1,351$ $p=.260$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ($F(2,497)=.225$, $p=.798$) öğrencilerin kaldığı yere göre puan ortalamalarında herhangi ayrışma bulunamamıştır. Elde edilen sonuçlar kapsamında öğrencilerin yaşadığı yer ve puan ortalamaları ile ilişkili olarak “*Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşadığı yer benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?*” alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşadığı yer benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde bir farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.8: Katılımcının Kaldığı Yere Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	Yer	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	Yurt	323	14,879	3,425	.492	.612
	Öğrenci Evi	88	15,273	3,176		
	Ailesiyle	89	14,978	2,939		
BKÖ Fiziksel Sağlık	Yurt	323	12,588	3,285	1,732	.178
	Öğrenci Evi	88	12,750	3,214		
	Ailesiyle	89	13,315	3,214		
BKÖ Zeka	Yurt	323	12,037	2,917	.206	.814
	Öğrenci Evi	88	12,148	2,503		
	Ailesiyle	89	11,876	2,899		
BKÖ Akademik Başarı	Yurt	323	13,762	2,827	3,733	.025
	Öğrenci Evi	88	13,011	2,756		
	Ailesiyle	89	14,146	3,025		
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Yurt	323	13,533	3,453	1,303	.273
	Öğrenci Evi	88	12,864	3,705		
	Ailesiyle	89	13,472	3,307		
BKÖ Kişilik	Yurt	323	14,885	2,614	.085	.918
	Öğrenci Evi	88	14,761	2,445		
	Ailesiyle	89	14,820	2,819		
BKÖ Aile İlişkileri	Yurt	323	16,752	3,362	.081	.923
	Öğrenci Evi	88	16,705	3,082		
	Ailesiyle	89	16,596	3,132		
BKÖ Yakın İlişkiler	Yurt	323	16,433	2,741	2,495	.084
	Öğrenci Evi	88	16,557	3,359		
	Ailesiyle	89	17,191	2,611		
BKÖ Arkadaşlık	Yurt	323	16,523	2,947	2,232	.108
	Öğrenci Evi	88	16,580	3,406		
	Ailesiyle	89	17,270	2,636		
SE Fiziksel Saldırganlık	Yurt	323	2,051	0,829	4,355	.013
	Öğrenci Evi	88	2,281	0,858		
	Ailesiyle	89	1,924	0,779		
SE Sözel Saldırganlık	Yurt	323	2,918	0,710	1,258	.285
	Öğrenci Evi	88	2,982	0,770		
	Ailesiyle	89	2,815	0,658		
SE Dürtüsel Saldırganlık	Yurt	323	2,643	0,752	1,351	.260
	Öğrenci Evi	88	2,677	0,774		
	Ailesiyle	89	2,512	0,657		
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Yurt	323	2,842	1,024	.225	.798
	Öğrenci Evi	88	2,841	0,990		
	Ailesiyle	89	2,921	0,991		

4.3.7 Katılımcının ailelerinin aylık gelirine göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların mensubu olduğu ailelerin aylık gelirine göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı ANOVA testi ile hesaplanmış, gruplar arasındaki farklılıklar ise “*scheffe testi*” ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 9). Buna göre katılımcıların BKÖ Yakın İlişkiler alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(4,495)=2,423$, $p=.047$), yapılan post hoc testine göre her ne kadar gruplar arasında ortalama puanların farklılaştığı tespit edilmişse de farklılaşmaya neden olan gruplar *scheffe testine* göre ayrışmamıştır. Öte yandan, BKÖ Fiziksel Görünüm alt boyutunda ($F(4,495)=1,257$, $p=.286$), BKÖ Fiziksel Sağlık alt boyutunda ($F(4,495)=.947$, $p=.436$), BKÖ Zeka alt boyutunda ($F(4,495)=.678$, $p=.607$), BKÖ Akademik Başarı alt boyutunda ($F(4,495)=.537$, $p=.709$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt boyutunda ($F(4,495)=.537$, $p=.709$), BKÖ Kişilik alt boyutunda ($F(4,495)=.672$, $p=.612$), BKÖ Aile İlişkileri alt boyutunda ($F(4,495)=.275$, $p=.894$) ve BKÖ Arkadaşlık alt boyutunda ($F(4,495)=2,020$, $p=.090$) ortalamalar arasında herhangi bir fark tespit edilmemiştir.

Saldırganlık Envanteri'nden elde edilen puanların katılımcıların ailelerinin aylık gelirine göre incelenmesi durumuna göre SE Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(4,495)=3,542$, $p=.007$), yapılan post hoc testine göre aylık geliri 0-2500 TL olanlar ile 4501-7000 TL olanlar arasında 0-2500 TL lehine ($p=.022$) bir ayrışma tespit edilmiştir. Öte yandan, SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($F(4,495)=1,819$, $p=.124$), SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($F(4,495)=.783$, $p=.536$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ($F(4,495)=.474$, $p=.755$) ailelerin aylık gelirine göre puan ortalamalarında herhangi bir ayrışma bulunamamıştır. Sonuç olarak, ailenin aylık gelirinin puan ortalamalarını etkilediği, “*Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ailelerinin aylık gelir seviyesi benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?*” alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ailelerinin aylık gelir seviyesi benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.9: Katılımcıların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	Aylık Gelir	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	0-2500 TL	182	14,720	3,453	1,257	.286
	2501-3500 TL	149	15,007	2,997		
	3501-4500 TL	93	14,796	3,613		
	4501-7000 TL	72	15,653	3,068		
	7001 ve üstü	4	16,250	2,062		
BKÖ Fiziksel Sağlık	0-2500 TL	182	13,044	3,516	.947	.436
	2501-3500 TL	149	12,403	3,049		
	3501-4500 TL	93	12,699	3,078		
	4501-7000 TL	72	12,694	3,330		
	7001 ve üstü	4	14,000	1,414		
BKÖ Zeka	0-2500 TL	182	12,011	2,854	.678	.607
	2501-3500 TL	149	11,765	2,923		
	3501-4500 TL	93	12,290	2,531		
	4501-7000 TL	72	12,236	3,074		
	7001 ve üstü	4	12,750	1,500		
BKÖ Akademik Başarı	0-2500 TL	182	13,841	2,807	.754	.556
	2501-3500 TL	149	13,805	2,877		
	3501-4500 TL	93	13,516	2,796		
	4501-7000 TL	72	13,292	3,046		
	7001 ve üstü	4	14,750	3,862		
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	0-2500 TL	182	13,549	3,428	.537	.709
	2501-3500 TL	149	13,497	3,459		
	3501-4500 TL	93	12,946	3,521		
	4501-7000 TL	72	13,403	3,551		
	7001 ve üstü	4	14,000	4,690		
BKÖ Kişilik	0-2500 TL	182	14,791	2,647	.672	.612
	2501-3500 TL	149	14,926	2,555		
	3501-4500 TL	93	14,613	2,755		
	4501-7000 TL	72	15,083	2,550		
	7001 ve üstü	4	16,250	1,708		
BKÖ Aile İlişkileri	0-2500 TL	182	16,632	3,240	.275	.894
	2501-3500 TL	149	16,826	3,541		
	3501-4500 TL	93	16,774	3,234		
	4501-7000 TL	72	16,556	2,911		
	7001 ve üstü	4	18,000	0,000		
BKÖ Yakın İlişkiler	0-2500 TL	182	16,253	2,923	2,423	.047
	2501-3500 TL	149	16,732	2,884		
	3501-4500 TL	93	16,548	2,760		
	4501-7000 TL	72	17,028	2,611		
	7001 ve üstü	4	19,750	0,500		

Çizelge 4.9: (devam) Katılımcıların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Ölçekler	Aylık Gelir	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Arkadaşlık	0-2500 TL	182	16,396	2,894	2,02	.090
	2501-3500 TL	149	16,993	3,048		
	3501-4500 TL	93	16,720	2,924		
	4501-7000 TL	72	16,431	3,157		
	7001 ve üstü	4	19,750	0,500		
SE Fiziksel Saldırganlık	0-2500 TL	182	1,992	0,782	3,542	.007
	2501-3500 TL	149	2,054	0,817		
	3501-4500 TL	93	1,984	0,866		
	4501-7000 TL	72	2,382	0,882		
	7001 ve üstü	4	2,500	0,677		
SE Sözel Saldırganlık	0-2500 TL	182	2,880	0,697	1,819	.124
	2501-3500 TL	149	2,857	0,659		
	3501-4500 TL	93	2,896	0,766		
	4501-7000 TL	72	3,111	0,774		
	7001 ve üstü	4	3,107	0,442		
SE Dürtüsel Saldırganlık	0-2500 TL	182	2,576	0,762	.783	.536
	2501-3500 TL	149	2,672	0,724		
	3501-4500 TL	93	2,571	0,696		
	4501-7000 TL	72	2,718	0,779		
	7001 ve üstü	4	2,750	0,694		
SE Saldırganlıktan Kaçınma	0-2500 TL	182	2,904	1,054	.474	.755
	2501-3500 TL	149	2,826	0,988		
	3501-4500 TL	93	2,909	0,983		
	4501-7000 TL	72	2,743	1,000		
	7001 ve üstü	4	2,625	0,946		

4.3.8 Katılımcının Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları

Katılımcıların okuduğu bölümlere göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı ANOVA testi ile hesaplanmış, gruplar arasındaki farklılıklar ise “*scheffe testi*” ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 10). Buna göre katılımcıların BKÖ Fiziksel Sağlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(9,490)=2,078$, $p=.030$), yapılan post hoc testine göre her ne kadar gruplar arasında ortalama puanların farklılaştığı tespit edilmişse de farklılaşmaya neden olan gruplar *scheffe testi*ne göre ayrışmamıştır. Yine, katılımcıların BKÖ Aile İlişkileri alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(9,490)=2,355$, $p=.013$), yapılan post hoc testine göre her ne kadar gruplar arasında ortalama puanların

farklılaştığı tespit edilmişse de farklılaşmaya neden olan gruplar scheffe testine göre ayrışmamıştır. Öte yandan, BKÖ Fiziksel Görünüm alt boyutunda ($F(9,490)=.753, p=.670$), BKÖ Zeka alt boyutunda ($F(9,490)=1,180, p=.305$), BKÖ Akademik Başarı alt boyutunda ($F(9,490)=1,650, p=.099$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt boyutunda ($F(9,490)=1,476, p=.154$), BKÖ Kişilik alt boyutunda ($F(9,490)=.825, p=.593$), BKÖ Yakın İlişkiler alt boyutunda ($F(9,490)=.679, p=.728$) ve BKÖ Arkadaşlık alt boyutunda ($F(9,490)=.414, p=.928$) ortalamalar arasında herhangi bir fark tespit edilmemiştir.

Saldırganlık Envanteri'nden elde edilen puanların katılımcıların okuduğu bölüme göre incelenmesi durumuna göre SE Saldırganlık Kaçınma alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(9,490)=1,996, p=.038$), yapılan post hoc testine göre ise ayrışmanın hangi alt gruplar arasında meydana geldiği tespit edilememiştir. Öte yandan, SE Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ($F(9,490)=1,684, p=.090$), SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ($F(9,490)=1,678, p=.091$), SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ($F(9,490)=1,048, p=.401$) puan ortalamalarında herhangi farklılık bulunamamıştır. Elde edilen sonuçlara katılımcıların okuduğu bölümlerin puan ortalamalarında farklılığa yol açtığı bu nedenle “*Eğitim Fakültesi öğrencilerinin okudukları bölüm benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?*” alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin okudukları bölüm benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde ortalama puanlara göre farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.10: Katılımcıların Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Boyutlar	Bölüm	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	15,800	2,883	.743	.670
	Matematik Öğretmenliği	50	14,900	3,483		
	İngilizce Öğretmenliği	16	15,500	3,266		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	14,566	3,472		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	14,873	3,410		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	15,047	2,984		
	Resim Öğretmenliği	6	17,500	3,332		
	Sınıf Öğretmenliği	63	15,159	2,671		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	15,025	3,621		
	Türkçe Öğretmenliği	73	14,781	3,271		
BKÖ Fiziksel Sağlık	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	12,400	2,558	2,078	.030
	Matematik Öğretmenliği	50	11,720	3,476		
	İngilizce Öğretmenliği	16	13,188	4,199		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	13,108	3,068		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	12,972	3,317		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	11,814	2,978		
	Resim Öğretmenliği	6	15,500	3,834		
	Sınıf Öğretmenliği	63	13,286	3,097		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	12,338	3,547		
	Türkçe Öğretmenliği	73	13,096	2,883		
BKÖ Zeka	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	11,867	2,200	1,18	.305
	Matematik Öğretmenliği	50	11,980	2,669		
	İngilizce Öğretmenliği	16	11,750	3,194		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	11,711	2,969		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	11,930	2,758		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	12,465	3,081		
	Resim Öğretmenliği	6	15,167	3,061		
	Sınıf Öğretmenliği	63	12,175	2,797		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	12,188	2,682		
	Türkçe Öğretmenliği	73	11,795	2,930		
BKÖ Akademik Başarı	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	13,200	3,121	1,65	.099
	Matematik Öğretmenliği	50	13,420	2,524		
	İngilizce Öğretmenliği	16	13,313	2,442		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	13,747	3,367		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	13,521	3,112		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	12,884	2,611		
	Resim Öğretmenliği	6	16,833	2,317		
	Sınıf Öğretmenliği	63	13,841	2,671		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	14,188	2,784		

Çizelge 4.10: (devam) Katılımcıların Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Boyutlar	Bölüm	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Türkçe Öğretmenliği	73	13,753	2,543		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	14,000	3,162		
	Matematik Öğretmenliği	50	12,340	4,153		
	İngilizce Öğretmenliği	16	12,688	4,332		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	13,434	3,132		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	13,549	3,405		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	13,581	3,282	1,476	.154
	Resim Öğretmenliği	6	16,167	2,714		
	Sınıf Öğretmenliği	63	13,921	3,773		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	12,950	3,352		
BKÖ Kişilik	Türkçe Öğretmenliği	73	13,712	3,173		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	14,867	2,774		
	Matematik Öğretmenliği	50	14,800	2,539		
	İngilizce Öğretmenliği	16	15,313	2,676		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	14,675	2,400		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	14,746	2,882		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	14,512	2,694	.825	.593
	Resim Öğretmenliği	6	16,500	2,881		
	Sınıf Öğretmenliği	63	15,429	2,183		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	14,700	2,861		
BKÖ Aile İlişkileri	Türkçe Öğretmenliği	73	14,822	2,626		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	17,867	2,264		
	Matematik Öğretmenliği	50	15,620	2,996		
	İngilizce Öğretmenliği	16	17,875	2,729		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	16,410	3,706		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	16,324	2,917		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	15,977	3,870	2,355	.013
	Resim Öğretmenliği	6	17,000	3,578		
	Sınıf Öğretmenliği	63	17,698	3,019		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	16,800	3,316		
BKÖ Yakın İlişkiler	Türkçe Öğretmenliği	73	17,178	2,978		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	16,600	2,874		
	Matematik Öğretmenliği	50	16,660	2,631		
	İngilizce Öğretmenliği	16	16,813	2,971		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	16,229	2,830	.679	.728
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	16,141	2,982		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	16,930	2,324		

Çizelge 4.10: (devam) Katılımcıların Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Boyutlar	Bölüm	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Arkadaşlık	Resim Öğretmenliği	6	16,667	2,422	.414	.928
	Sınıf Öğretmenliği	63	17,032	2,840		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	16,488	3,198		
	Türkçe Öğretmenliği	73	16,863	2,790		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	17,400	2,063		
	Matematik Öğretmenliği	50	16,880	2,693		
	İngilizce Öğretmenliği	16	15,938	3,958		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	16,566	3,037		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	16,423	3,097		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	16,651	2,707		
SE Fiziksel Saldırganlık	Resim Öğretmenliği	6	17,667	2,582	1,684	.090
	Sınıf Öğretmenliği	63	16,905	3,046		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	16,638	3,207		
	Türkçe Öğretmenliği	73	16,630	2,927		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	1,633	0,743		
	Matematik Öğretmenliği	50	2,085	0,706		
	İngilizce Öğretmenliği	16	2,313	1,101		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	1,973	0,770		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	2,169	0,846		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	2,250	0,816		
SE Sözel Saldırganlık	Resim Öğretmenliği	6	1,833	0,585	1,678	.091
	Sınıf Öğretmenliği	63	1,861	0,849		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	2,125	0,872		
	Türkçe Öğretmenliği	73	2,137	0,839		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	2,495	0,601		
	Matematik Öğretmenliği	50	2,943	0,761		
	İngilizce Öğretmenliği	16	2,813	0,513		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	2,885	0,641		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	2,960	0,712		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	2,990	0,610		
SE Dürtüsel Saldırganlık	Resim Öğretmenliği	6	2,548	0,437	1,048	.401
	Sınıf Öğretmenliği	63	2,741	0,771		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	3,048	0,752		
	Türkçe Öğretmenliği	73	2,959	0,753		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	2,590	0,693		
	Matematik Öğretmenliği	50	2,640	0,810		
	İngilizce Öğretmenliği	16	2,589	0,868		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	2,559	0,678		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	2,632	0,750		

Çizelge 4.10: (devam) Katılımcıların Okuduğu Bölüme Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Boyutlar	Bölüm	N	Ortalama	SS	F	Sig.
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	2,581	0,630		
	Resim Öğretmenliği	6	2,119	0,691		
	Sınıf Öğretmenliği	63	2,560	0,725		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	2,814	0,735		
	Türkçe Öğretmenliği	73	2,618	0,807		
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	3,467	1,125		
	Matematik Öğretmenliği	50	2,710	0,881		
	İngilizce Öğretmenliği	16	2,813	1,109		
	Okul Öncesi Öğretmenliği	83	2,940	0,970		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	71	2,817	0,997		
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	2,523	0,976	1,996	.038
	Resim Öğretmenliği	6	2,000	0,632		
	Sınıf Öğretmenliği	63	3,000	0,942		
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	2,875	1,135		
	Türkçe Öğretmenliği	73	2,904	1,002		

4.3.9 Katılımcının bağımlılık yaratan madde kullanımına göre ortalama farklılıkları

Katılımcıların bağımlılık yapan madde kullanımına göre alt ölçeklerde elde ettikleri ortalama puanlar arasında farkın olup olmadığı ANOVA testi ile hesaplanmış, gruplar arasındaki farklılıklar ise “scheffe testi” ile ölçülmüştür (bkz. Tablo 11). Buna göre katılımcıların BKÖ Fiziksel Görünüm alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=3,758$, $p=.011$), yapılan post hoc testine göre hiçbir madde kullanmayanlar ile sigara ve alkol kullananlar arasında, sigara ve alkol kullananlar lehine ($p=.039$) farklılaşma bulunmuştur. Yine, katılımcıların BKÖ Aile İlişkileri alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=6,789$, $p=.000$), yapılan post hoc testine göre hiçbir madde kullanmayanlar ile alkol kullananlar arasında, hiçbir madde kullanmayanlar lehine ($p=.006$) farklılaşma bulunmuştur. Öte yandan, BKÖ Fiziksel Sağlık alt boyutunda ($F(3,496)=2,015$, $p=.111$), BKÖ Zeka alt boyutunda ($F(3,496)=1,241$, $p=.294$), BKÖ Akademik Başarı alt boyutunda ($F(3,496)=2,227$, $p=.084$), BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri alt

boyutunda ($F(3,496)=1,893$, $p=.130$), BKÖ Kişilik alt boyutunda ($F(3,496)=1,207$, $p=.306$), BKÖ Yakın İlişkiler alt boyutunda ($F(3,496)=1,593$, $p=.190$) ve BKÖ Arkadaşlık alt boyutunda ($F(3,496)=.998$, $p=.394$) ortalamalar arasında herhangi bir fark tespit edilmemiştir.

Saldırganlık Envanteri'nden elde edilen puanların katılımcıların madde kullanımına göre incelenmesi durumuna göre SE Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=20,708$, $p=.000$), yapılan post hoc testine göre hiçbir madde kullanmayanların sigara kullananlardan ($p=.000$), alkol kullananlardan ($p=.029$) hiç madde kullanmayanlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. SE Sözel Saldırganlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=6,882$, $p=.000$), yapılan post hoc testine göre hiçbir madde kullanmayanların sigara ve alkol kullananlardan ($p=.009$) hiç madde kullanmayanlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. SE Dürtüsel Saldırganlık alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=6,695$, $p=.000$), yapılan post hoc testine göre hiçbir madde kullanmayanların sigara kullananlardan ($p=.002$) hiç madde kullanmayanlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. SE Saldırganlıktan Kaçınma alt boyutunda ortalama puanlar arasında anlamlı bir farkın tespit edildiği ($F(3,496)=6,827$, $p=.000$), yapılan post hoc testine göre hiçbir madde kullanmayanların sigara ve alkol kullananlardan ($p=.001$) hiç madde kullanmayanlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar kapsamında katılımcıların madde kullanımının puan ortalamalarında farklılığa yol açtığı bu sebeple *“Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sigara veya alkol kullanımı benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturur mu?”* alt problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sigara veya alkol kullanımı benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde fark oluşturduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.11: Katılımcıların Madde Kullanımına Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Boyutlar	Madde Kullanımı	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Fiziksel Görünüm	Hiçbiri	407	14,781	3,316	3,758	.011
	Sigara	51	15,255	3,168		
	Alkol	11	16,455	2,423		
	Sigara ve Alkol	28	16,643	3,188		
BKÖ Fiziksel Sağlık	Hiçbiri	407	12,853	3,253	2,015	.111
	Sigara	51	12,020	3,030		
	Alkol	11	14,000	3,286		
	Sigara ve Alkol	28	12,000	3,801		
BKÖ Zeka	Hiçbiri	407	11,963	2,751	1,241	.294
	Sigara	51	12,000	3,644		
	Alkol	11	12,000	2,966		
	Sigara ve Alkol	28	13,036	2,531		
BKÖ Akademik Başarı	Hiçbiri	407	13,838	2,740	2,227	.084
	Sigara	51	13,000	3,418		
	Alkol	11	13,909	3,081		
	Sigara ve Alkol	28	12,821	3,432		
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri	Hiçbiri	407	13,366	3,420	1,893	.130
	Sigara	51	12,804	3,481		
	Alkol	11	15,273	4,880		
	Sigara ve Alkol	28	14,036	3,574		
BKÖ Kişilik	Hiçbiri	407	14,862	2,607	1,207	.306
	Sigara	51	14,843	2,686		
	Alkol	11	13,818	3,401		
	Sigara ve Alkol	28	15,536	2,063		
BKÖ Aile İlişkileri	Hiçbiri	407	17,015	2,971	6,789	.000
	Sigara	51	16,039	4,000		
	Alkol	11	13,545	4,298		
	Sigara ve Alkol	28	15,571	3,948		
BKÖ Yakın İlişkiler	Hiçbiri	407	16,533	2,819	1,593	.190
	Sigara	51	16,843	2,996		
	Alkol	11	15,909	3,330		
	Sigara ve Alkol	28	17,607	2,572		

Çizelge 4.11: (devam) Katılımcıların Madde Kullanımına Göre Ortalama Farklılıkları

Alt Boyutlar	Madde Kullanımı	N	Ortalama	SS	F	Sig.
BKÖ Arkadaşlık	Hiçbiri	407	16,744	2,923	.998	.394
	Sigara	51	16,118	3,351		
	Alkol	11	16,273	3,467		
	Sigara ve Alkol	28	17,179	2,816		
SE Fiziksel Saldırganlık	Hiçbiri	407	1,934	0,752	20,708	.000
	Sigara	51	2,676	0,937		
	Alkol	11	2,659	1,014		
	Sigara ve Alkol	28	2,616	0,883		
SE Sözel Saldırganlık	Hiçbiri	407	2,845	0,665	6,882	.000
	Sigara	51	3,134	0,836		
	Alkol	11	3,260	0,679		
	Sigara ve Alkol	28	3,311	0,936		
SE Dürtüsel Saldırganlık	Hiçbiri	407	2,554	0,690	6,695	.000
	Sigara	51	2,980	0,939		
	Alkol	11	2,974	0,769		
	Sigara ve Alkol	28	2,796	0,803		
SE Saldırganlıktan Kaçınma	Hiçbiri	407	2,934	1,016	6,827	.000
	Sigara	51	2,667	0,926		
	Alkol	11	2,545	1,083		
	Sigara ve Alkol	28	2,125	0,753		

4.4 Korelasyon Analizi

Çalışmada kullanılan demografik bilgi formu, Benlik Kuramı Ölçeği ve Saldırganlık Envanteri arasındaki ilişkinin tespiti için sürekli değişkenlerde “*pearson*”, kategorik değişkenlerde ise “*spearman rho*” korelasyon analizleri kullanılmıştır (bkz. Tablo 12).

Cinsiyetin madde kullanımı ile pozitif yönlü (erkek olmak) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r=.224$, $p<.01$), BKÖ Fiziksel Görünüm ile negatif yönlü (kadın olmak) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.102$, $p<.05$), BKÖ Fiziksel Sağlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r=.093$, $p<.05$), BKÖ Zeka ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r=.116$,

$p < .05$), BKÖ Akademik Başarı ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.111$, $p < .05$), BKÖ Aile İlişkileri ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.130$, $p < .01$), BKÖ Yakın İlişkiler ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.128$, $p < .01$), BKÖ Arkadaşlık ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.139$, $p < .01$), SE Fiziksel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .348$, $p < .01$), SE Sözel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .211$, $p < .01$), SE Dürtüsel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .100$, $p < .05$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.094$, $p < .05$) tespit edilmiştir. Cinsiyet ile ilişki tespit edilen tüm alt boyutların Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkili oldukları belirlenmiştir.

Katılımcının okuduğu sınıfın yaşadığı yer ile pozitif yönlü (sınıf seviyesinin artması) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .119$, $p < .01$), ailenin aylık geliri ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .276$, $p < .01$), madde kullanımı ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .171$, $p < .01$), BKÖ Kişilik ile negatif yönlü (sınıf seviyesinin azalması) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.111$, $p < .05$), BKÖ Kişilik ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.105$, $p < .05$), BKÖ Yakın İlişkiler ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.130$, $p < .01$), BKÖ Arkadaşlık ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.095$, $p < .05$), SE Fiziksel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .128$, $p < .01$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.177$, $p < .01$) tespit edilmiştir. Katılımcının sınıf seviyesi ile ilişki tespit edilen tüm alt boyutların Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkili oldukları belirlenmiştir.

Katılımcının yaşadığı yer ile ailesinin aylık geliri ile pozitif yönlü (aileyle yaşamaya yaklaşmak) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .171$, $p < .01$), burs alma ile negatif yönlü (yurttan yaşamaya yaklaşmak) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.135$, $p < .01$) ve BKÖ Yakın İlişkiler ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .094$, $p < .05$) tespit edilmiştir. Katılımcının yaşadığı yer ile ilişki tespit edilen tüm alt boyutların Cohen d etki değeri kategorisine göre

(Cohen, 1992) zayıf ilişkili oldukları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre benlik ölçeği ve saldırganlık envanteri arasında pozitif ilişkiler tespit edilmiştir

Çizelge 4.12: Korelasyon Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Cinsiyet (1)	1																					
Sınıf (2)	,156**	1																				
Yaşadığı Yer (3)	0,033	,119**	1																			
Anne Baba Birlikteliği (4)	0,072	0,080	-0,024	1																		
Aile Aylık Gelir (5)	0,040	,276**	,171**	,128**	1																	
Burs (6)	-0,017	0,020	-,135**	-,093*	-,426**	1																
İş (7)	0,041	0,082	0,059	0,038	0,006	-0,066	1															
Bölüm (8)	-0,006	-0,054	-0,049	0,018	-0,086	0,021	0,017	1														
Madde Kullanımı (9)	,224**	,171**	0,053	0,001	,214**	-0,003	,088*	-0,065	1													
BKÖ Fiziksel Görünüm (10)	-,102*	0,034	0,023	0,004	0,080	0,059	0,043	-0,001	,148**	1												
BKÖ Fiziksel Sağlık (11)	,093*	-0,057	0,080	-0,050	-0,029	0,045	0,015	0,049	-0,057	,261**	1											
BKÖ Zeka (12)	,116**	0,061	-0,015	-0,066	0,043	0,014	-0,005	0,026	0,075	,276**	,242**	1										
BKÖ Akademik Başarı (13)	-,111*	-0,082	0,017	0,012	-0,057	-0,021	-,100*	0,072	-,094*	,276**	,329**	,309**	1									
BKÖ Serbest Zaman Etkinlikleri (14)	-0,022	0,021	-0,026	0,025	-0,033	0,057	0,027	0,052	0,049	,230**	,332**	,269**	,286**	1								
BKÖ Kişilik (15)	-0,083	-,111*	-0,013	0,005	0,027	0,020	-,090*	0,017	0,031	,294**	,173**	,292**	,285**	,360**	1							
BKÖ Aile İlişkileri (16)	-,130**	-,105*	-0,018	0,012	0,007	-0,041	-,166**	,096*	-,166**	,167**	,101*	0,085	,169**	,145**	,242**	1						
BKÖ Yakın İlişkiler (17)	-,128**	-,130**	,094*	0,032	,103*	-0,020	-0,077	0,045	0,073	,264**	,146**	,143**	,218**	,292**	,404**	,353**	1					
BKÖ Arkadaşlık (18)	-,139**	-,095*	0,086	-0,028	0,035	0,006	-0,085	-0,002	0,002	,204**	,091*	,121**	,176**	,207**	,359**	,325**	,693**	1				
SE Fiziksel Saldırıcılık (19)	,348**	,128**	-0,022	-0,020	,125**	0,050	0,031	0,028	,283**	-0,023	-0,080	0,054	-,223**	-0,078	-,125**	-,214**	-,124**	-,187**	1			
SE Sözel Saldırıcılık (20)	,211**	0,049	-0,039	0,052	,092*	0,020	-0,046	0,055	,193**	0,009	-,121**	0,053	-,106*	-0,077	-0,056	-,122**	-0,063	-,172**	,618**	1		
SE Dürtüsel Saldırıcılık (21)	,100*	-0,010	-0,055	0,067	0,047	-0,018	0,018	0,043	,144**	-,095*	-,277**	-,164**	-,210**	-,225**	-,104*	-,148**	-0,081	-,148**	,401**	,525**	1	
SE Saldırıcılıktan Kaçınma (22)	-,094*	-,177**	0,026	-0,055	-0,042	-,100*	-0,058	0,004	-,199**	-,090*	,128**	-0,063	0,016	-0,087	-,091*	,095*	-0,055	-0,038	-,261**	-,185**	-0,022	1

**p<.01; *p<.05

Katılımcının anne ve baba birlikteliği ile ailesinin aylık geliri ile pozitif yönlü (anne ve babanın evlilik birliğinin devamı) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r=.128$, $p<.01$), burs alma ile negatif yönlü (anne ve babasının boşanmış olması) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.093$, $p<.05$) tespit edilmiştir. Katılımcının anne ve baba birlikteliği ile ilişki tespit edilen tüm alt boyutların Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkili oldukları belirlenmiştir.

Katılımcının ailesinin aylık geliri ile burs alma ile negatif yönlü (aile gelirinin azalması) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.426$, $p<.01$), madde kullanımı ile pozitif (aile gelirinin artması) yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= .214$, $p<.01$), BKÖ Yakın İlişkiler ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= .103$, $p<.05$), SE Fiziksel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= .125$, $p<.01$) ve SE Sözel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= .092$, $p<.05$) tespit edilmiştir. Katılımcının ailesinin aylık geliri ile öğrencinin burs alması arasında orta düzeyde ilişkinin olduğu diğer ilişkilerin ise Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf oldukları belirlenmiştir.

Katılımcının burs alması ile SE Saldırganlıktan Kaçınma arasında negatif yönlü (burs alma) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.100$, $p<.05$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkinin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının bir işte çalışması ile madde kullanımı arasında pozitif yönlü (bir işte çalışma) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= .088$, $p<.05$), BKÖ Akademik Başarı ile negatif yönlü (bir işte çalışmama) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.100$, $p<.05$), BKÖ Kişilik ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.090$, $p<.05$), BKÖ Aile İlişkileri ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= -.166$, $p<.01$) tespit edilmiştir. Katılımcının bir işte çalışması ile ilişki tespit edilen tüm alt boyutların Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkili oldukları belirlenmiştir.

Katılımcının okuduğu bölüm ile BKÖ Aile İlişkileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r= .096$, $p<.05$) ancak söz konusu ilişkinin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının madde kullanımı ile BKÖ Fiziksel Görünüm arasında pozitif yönlü (çoklu madde kullanımı - sigara ve alkol aynı anda kullanımı gibi-) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .148, p < .01$), BKÖ Akademik Başarı arasında negatif yönlü (herhangi bir madde kullanmama) ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.094, p < .05$), BKÖ Aile İlişkileri arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.166, p < .01$), SE Fiziksel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .283, p < .01$), SE Sözel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .193, p < .01$), SE Dürtüsel Saldırganlık ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = .144, p < .01$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ($r = -.199, p < .01$) tespit edilmiştir. Katılımcının madde kullanımı ile ilişki tespit edilen tüm alt boyutların Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkili oldukları belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Fiziksel Görünüm puanı ile SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.095, p < .05$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.090, p < .05$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkilerin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Fiziksel Sağlık puanı ile SE Sözel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.121, p < .01$), SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.277, p < .01$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = .128, p < .01$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkilerin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Zeka puanı ile SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.164, p < .01$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkinin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Akademik Başarı puanı ile SE Fiziksel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.223, p < .01$), SE Sözel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.106, p < .05$) ve SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki

($r = -.210$, $p < .01$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkilerin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Boş Zaman Etkinlikleri ile SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.225$, $p < .01$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkinin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Kişilik ile SE Fiziksel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.125$, $p < .01$), SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.104$, $p < .05$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.091$, $p < .05$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkilerin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Aile İlişkileri ile SE Fiziksel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.214$, $p < .01$), SE Sözel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.122$, $p < .01$), SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.148$, $p < .01$) ve SE Saldırganlıktan Kaçınma puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = .095$, $p < .05$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkilerin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Yakın İlişkiler ile SE Fiziksel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.124$, $p < .01$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkinin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

Katılımcının BKÖ Arkadaşlık ile SE Fiziksel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.187$, $p < .01$), SE Sözel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.172$, $p < .01$) ve SE Dürtüsel Saldırganlık puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r = -.148$, $p < .01$) tespit edilmiştir. Söz konusu ilişkilerin Cohen d etki değeri kategorisine göre (Cohen, 1992) zayıf olduğu belirlenmiştir.

4.5 Regresyon Analizleri

Üniversite öğrencilerinin benlik saygıları ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen söz konusu çalışmada öğrencilerin toplam benlik ve toplam saldırganlık puanları hesaplanmış olmakla benliklerini ve saldırganlıklarını yordayan değişkenler doğrusal regresyon analizi ile hesaplanmıştır.

Doğrusal regresyon analizlerinde ikili model kullanılmıştır. Benlik puanını etkileyen değişkenlerin yordandığı analizde birinci modelde öğrencinin demografik özellikleri ikinci modelde ise saldırganlık envanterinden aldıkları puanlar kullanılmıştır. Benzer şekilde saldırganlık puanını etkileyen değişkenlerin yordandığı analizde ise tekrar birinci modelde öğrencinin demografik özellikleri yer alırken ikinci modelde ise benlik kuramı ölçeğinden aldıkları puanlar kullanılmıştır. Her iki regresyon analizinde tüm bağımsız değişkenlerin aynı anda bağımlı değişken üzerindeki etkisini inceleyen “*enter*” yöntemi kullanılmıştır.

4.5.1 Benlik ile ilgili regresyon modeli

Çalışmaya katılan öğrencilerin benlik puanlarının yordanmasına yönelik sonuçlar Tablo 13'te verilmiştir. Buna göre sadece demografik değişkenlerin kullanıldığı birinci modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($F(9,487)=4094,94$, $p=.060$), toplam varyansın sadece %3'ünün açıklanabildiği ($R^2=.033$) hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar göz önüne alındığında birinci model reddedilmiştir. Demografik özelliklerin yanı sıra öğrencilerin saldırganlık envanterinden elde ettikleri puanların da göz önüne alındığı İkinci modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($F(13,483)=16075,92$, $p=.000$), toplam varyansın yaklaşık %11'inin açıklanabildiği ($R^2=.105$) hesaplanmıştır. Bu modelde demografik değişkenlerden öğrencinin sınıf seviyesi ($B= -.109$, $p=.019$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu, öğrencinin okuduğu bölümün ($B= .094$, $p=.029$) pozitif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu, SE Fiziksel Saldırganlığın ($B= -.159$, $p=.007$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu ve SE Dürtüsel Saldırganlığın ($B= -.275$, $p=.000$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu bulunmuştur. İkinci modele göre sınıf seviyesinde bir birimlik artışın benlik toplam puanında 0,1 birimlik düşüşe yol açtığı, SE Fiziksel Saldırganlıkta bir birimlik artışın benlik toplam puanında

0,2 birimlik düşüşe yol açtığı ve SE Dürtüsel Saldırganlıkta bir birimlik artışın benlik toplam puanında 0,3 birimlik düşüşe yol açtığı hesaplanmıştır. Sonuç olarak katılımcıların toplam benlik puanlarına etki eden en önemli değişkenin SE Dürtüsel Saldırganlık ve SE Fiziksel Saldırganlık olduğu, her iki alt boyutun da benlik gelişimini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

4.5.2 Saldırganlık ile ilgili regresyon modeli

Çalışmaya katılan öğrencilerin saldırganlık envanteri puanının yordanmasına yönelik sonuçlar Tablo 14'te verilmiştir. Buna göre sadece demografik değişkenlerin kullanıldığı birinci modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($F(9,487)=8,203$, $p=.000$), toplam varyansın sadece %7'sini açıklanabildiği ($R^2=.070$) hesaplanmıştır. Sadece birinci modelde yer alan demografik özelliklerinden yola çıkılarak cinsiyetin toplam saldırganlık ile pozitif yönlü yordama ilişkisine sahip olduğu ($B=.195$, $p=.000$), öğrencinin bulunduğu sınıf seviyesinin toplam saldırganlık ile negatif yönlü yordama ilişkisine sahip olduğu ($B= -.094$, $p=.047$) ve öğrencinin madde kullanımının toplam saldırganlık ile pozitif yönlü yordama ilişkisine sahip olduğu ($B= .104$, $p=.026$) bulunmuştur. Yani, erkek cinsiyeti olmanın 0.2 kat, 1.veya 2. sınıf öğrencisi olmanın 0.1 kat ve sigara ve/veya alkol kullanımının 0.3 kat oranında toplam saldırganlık üzerinde önemli etkileri olduğu ifade edilebilmektedir. Demografik özelliklerin yanı sıra öğrencilerin Benlik Kuramı Ölçeği'nden elde ettikleri puanların da göz önüne alındığı İkinci modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($F(18,478)=18,349$, $p=.000$), toplam varyansın yaklaşık %16'sının açıklanabildiği ($R^2=.156$) hesaplanmıştır.

Bu modelde demografik değişkenlerden cinsiyetin ($B=.165$, $p=.000$) pozitif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu, öğrencinin sınıf seviyesinin ($B= -.113$, $p=.015$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu, öğrencinin madde kullanımının ($B=.093$, $p=.047$) pozitif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu, BKÖ Akademik Başarısının ($B= -.122$, $p=.013$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu, BKÖ Serbest Zaman Etkinliklerinin ($B= -.115$, $p=.020$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu ve BKÖ Arkadaşlık ($B= -.185$, $p=.002$) negatif yönlü olarak yordama gücüne sahip olduğu bulunmuştur. Buna göre, ikinci modele göre erkek cinsiyetinin toplam

saldırganlık puanında 0.2 birimlik artışa yol açtığı, öğrencinin sınıf seviyesinde bir birimlik düşüşün saldırganlık puanında 0.1 birimlik artışa yol açtığı, öğrencinin madde kullanımının olmasının toplam saldırganlık puanında 0.1 birimlik artışa yol açtığı; BKÖ Akademik Başarının bir birimlik düşüşünün toplam saldırganlıkta 0.1 birimlik artışa neden olduğu, BKÖ Serbest Zaman Etkinliklerinde bir birimlik düşüşün toplam saldırganlık puanında 0.1 birimlik artışa neden olduğu ve BKÖ Arkadaşlık puanında bir birimlik düşüşün toplam saldırganlık puanında 0.2 puanlık artışa neden olduğu söylenebilir. İkinci modelde sonuç olarak toplam saldırganlık puanını en fazla etkileyen en önemli değişkenlerin BKÖ Arkadaşlık, cinsiyeti ve BKÖ Akademik Başarı 'dır. Elde edilen sonuçlar kapsamında benlik ile saldırganlık değişkenlerinin birbirine yordadığı bu nedenle *“Eğitim Fakültesi öğrencilerinin benlik algısı saldırganlık davranışlarını yordamakta mıdır?”* problemine karşılık; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin benlik algısı saldırganlık davranışlarını yordadığı bulunmuştur.

Çizelge 4.13: Benlik ile İlgili Regresyon Modeli

	Model 1					Model 2				
	B	SE B	β	t	p	B	SE B	β	t	p
Cinsiyet	-3,058	1,770	-,080	-1,728	,085	-1,241	1,776	-,032	-,699	,485
Sınıf	-1,269	,684	-,089	-1,854	,064	-1,551	,660	-,109	-2,352	,019
Yaşadığı Yer	1,121	,929	,055	1,206	,229	,776	,889	,038	,873	,383
Anne Baba Birlikteliği	,227	2,804	,004	,081	,936	,324	2,697	,005	,120	,904
Aile Aylık Gelir	1,113	,780	,077	1,426	,154	1,420	,749	,098	1,895	,059
Burs	2,042	1,601	,064	1,276	,203	2,086	1,539	,066	1,355	,176
İş	-4,915	2,959	-,075	-1,661	,097	-4,454	2,836	-,068	-1,571	,117
Bölüm	,462	,256	,081	1,804	,072	,535	,245	,094	2,183	,029
Madde Kullanımı	,748	,972	,037	,770	,442	1,677	,953	,082	1,760	,079
SE Fiziksel Saldırganlık						-3,041	1,126	-,159	-2,701	,007
SE Sözel Saldırganlık						1,859	1,314	,084	1,414	,158
SE Dürtüsel Saldırganlık						-5,896	1,093	-,275	-5,395	,000
SE Saldırganlıktan Kaçınma						-,993	,714	-,063	-1,391	,165
	R ²	.033				.105				
	F (df)	4094,947 (9,487)				16075,92 (13,483)*				

*p<.001

Çizelge 4.14: Saldırganlık ile İlgili Regresyon Modeli

	Model 1					Model 2				
	B	SE B	β	t	p	B	SE B	β	t	p
Cinsiyet	,229	,053	,195	4,296	,000	,194	,054	,165	3,614	,000
Sınıf	-,041	,021	-,094	-1,990	,047	-,050	,020	-,113	-2,442	,015
Yaşadığı Yer	-,025	,028	-,040	-,882	,378	-,014	,027	-,022	-,504	,615
Anne Baba Birlikteliği	-,025	,084	-,013	-,290	,772	-,019	,082	-,010	-,230	,818
Aile Aylık Gelir	,041	,024	,093	1,766	,078	,039	,023	,088	1,709	,088
Burs	,000	,048	,000	-,008	,994	,005	,047	,005	,107	,915
İş	-,068	,089	-,034	-,760	,448	-,125	,088	-,062	-1,419	,156
Bölüm	,010	,008	,054	1,237	,217	,013	,007	,072	1,686	,092
Madde Kullanımı	,065	,029	,104	2,238	,026	,059	,029	,093	1,990	,047
BKÖ Fiziksel Görünüm						,003	,007	,020	,418	,676
BKÖ Fiziksel Sağlık						-,007	,007	-,048	-1,001	,317
BKÖ Zeka						,004	,008	,025	,521	,603
BKÖ Akademik Başarı						-,021	,008	-,122	-2,480	,013
BKÖ Serbest Zaman Etkinlik						-,016	,007	-,115	-2,334	,020
BKÖ Kişilik						-,009	,009	-,048	-,953	,341
BKÖ Aile İlişkileri						-,007	,007	-,045	-,956	,340
BKÖ Yakın İlişkiler						,013	,011	,078	1,234	,218
BKÖ Arkadaşlık						-,030	,010	-,185	-3,127	,002
	R ²	.070				.156				
	F (df)	8,203 (9,487)*				18,349 (18,478)*				

*p<.001

5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Cinsiyeti Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin cinsiyeti benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde farklılıklar oluşmaktadır.

Benlik Kuramı Ölçeğinde alt ölçeklerine bakıldığında; kadınların fiziksel görünümelerini erkeklere göre daha fazla önemsendiği, erkeklerin fiziksel sağlıklarına kadınlardan daha çok dikkat ettiği belirlenmiştir. Çalışmada elde edilen bu bulguyla paralel olarak literatürde de benzer sonuçların bulunduğu belirlenmiştir (Pehlivan, 2010). Erkeklerin bilişsel durumlarının iyi olduğuna kadınlardan daha fazla inandığı tespit edilmiştir. Akademik anlamda kadınların erkeklere göre kendilerini daha fazla başarılı bulduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen bu bulguyla benzer olarak öğrenme stratejisiyle akademik başarının yüksek ilişkili olarak çıktığı bir çalışmada (Saban & Tümkaya, 2008), kadınların erkeklere göre öğrenme stratejisini daha fazla kullandıkları ve buna göre akademik başarı durumunun da erkeklere göre daha yüksek olabileceği düşünülmüştür. Yine kadınların, aile ilişkilerini erkeklere göre daha çok önemsendiği tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bu bulguyla benzer olarak, kız öğretmen adaylarının sorumluluklarını yerine getirme duygularını daha rahat ifade etmek gibi olumlu aile ilişkileri konusunda puanları erkek öğretmen adaylarından daha yüksek çıkmıştır (İkiz & Yörük, 2013).

Altıok, Ek ve Koruklu 'nun (2010) "Üniversite öğrencilerinin benlik saygı düzeyi ile ilişkili bazı değişkenlerin incelenmesi" çalışmasında cinsiyet göz önüne alındığında kız öğrencilerin benlik saygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek çıktığı görülmüştür. Özkan (1994) "Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler" adlı çalışmasında; kızlardaki benlik saygısının erkeklere göre %15 daha fazla olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinde yapılan bir çalışmada da kız öğrencilerdeki benlik saygısının

erkek öğrencilere göre daha yüksek çıktığı bulunmuştur (Zengin & Altay2014). Kızlarda benlik saygısının yüksek çıkması, erkeklere göre gelişimsel olarak daha erken konuşmaya başlamasıyla ilgili olabileceğini düşündürmüştür. Konuşmak kendini ifade etmenin en yaygın halidir. Bu sebepler kızlar kendilerini daha erken ifade etmeye başladıkları için benlik algısıyla ilgili gelişimlerinin de erkeklere göre bir adım ileride olabileceği anlamı çıkabilmektedir.

Arıcak'ın (1995) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında benlik saygısı düzeyi ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını görmüştür. Üniversite kademesinde cinsiyet faktörünün fark oluşturmadığını söylemiştir. Daha sonralarda yapılan çalışmalarda cinsiyete göre farklılıkların oluşması, uygulanan ölçeklerdeki alt boyutlarından ve ayrıntıya değinilmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Saldırganlık envanteri alt ölçeklerine bakıldığında; Cinsiyet farklılığının Saldırganlık Envanteri ile ilgili değerlendirilmesinde; erkeklerin kadınlara göre daha fazla “fiziksel saldırganlık” ve “dürtüsel saldırganlık” davranışında bulunduğu, “sözel saldırganlık” ve “saldırganlıktan kaçınma” davranışlarının ise kadınlarda daha fazla olduğu bulunmuştur. Çalışmada elde edilen bu bulguyla benzer olarak, Madran, (2012) “Buss-Perry saldırganlık Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması”nda; fiziksel saldırganlık puanlarının erkeklerde daha yüksek çıktığı, sözel saldırganlık puanının ise buna göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Buss ve Perry (1992), yaptıkları çalışmada hem fiziksel hem de sözel saldırganlık puanları erkeklerde yüksek çıktığı bulunmuştur. Descartes, Ramesar, & Mills, (2019), çalışmasının da bununla tutarlı olduğu görülmüş, fiziksel ve sözel saldırganlık puanları kızlardan daha fazla çıkmıştır. Erkeklerin genel olarak saldırganlık düzeylerinin kızlara göre daha yüksek çıktığı ifade edilmiştir (Eroğlu, 2009), (Camadan & Yazıcı, 2017), (Arıcak, 1995). Kurtyılmaz' ın (2005), Öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyleri ile ilgili yapmış olduğu bir araştırmasında erkeklerin saldırganlık düzeyinin kızlara göre önemli ölçüde yüksek çıktığı görülmüştür.

Kültürel etkenler, sosyal çevre, ailenin yetiştirme tarzı her bireyde çeşitlilik gösterebileceği, genel anlamda erkeklerin saldırganlık puanları kızlardan daha yüksek olarak bulunsa da saldırganlık davranışları kendi içinde bölümlere

ayrılıp çeşitlendiğinde bunun erkek ve kız öğrencilere göre farklılaşabileceği görülmüştür.

5.2 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sınıf Seviyeleri Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sınıf seviyeleri benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde farklılık oluşturmaktadır. Altıok, Ek ve Koruklu 'nun (2010) çalışmasında sınıf seviyeleri incelendiğinde son sınıfta okuyan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeyi 1. Sınıfta okuyan öğrenciler göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Zengin & Altay (2014), sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri üzerindeki çalışmada da son sınıf öğrencilerin benlik saygısı puanları diğer sınıf seviyelerine göre daha yüksek çıkmıştır. Arıcağın (1995) çalışmasında, sınıf seviyelerinin 1. veya 4. Sınıf olması ile benlik saygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Bunun dışında Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu hemşirelik bölümü öğrencileri üzerindeki çalışmada 4. sınıfların benlik saygısı puanlarının 1. sınıflardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. (Karadağ, Güner, Çuhadar, & Uçan, 2008).

Üniversite ortamı öğrenciler için daha özgür bir ortam olarak algılanmakta ve bu sebeple lise öğrenimini bitiren öğrenciler üniversiteye daha olumlu düşüncelerle gelmekte oldukları düşünülebilir. Son sınıflara doğru, hayatın öğrencilik basamağından çıkmaya hazırlanan 4. sınıfların birtakım sorumluluklarını düşünmesinden kaynaklı benlik algısı puanları 1. sınıflardan bir miktar az olması düşünülmektedir.

Saldırganlık Envanterindeki puanlar, katılımcıların sınıf seviyelerine göre incelendiğinde; fiziksel saldırganlığa bakıldığında birinci ve dördüncü sınıflar arasında birinci sınıfların lehine anlamlı bir ayrışma olduğu ortaya çıkmıştır. Yine saldırganlıktan kaçınma alt boyutunda; birinci ve üçüncü sınıflar arasında ve birinci sınıf dördüncü sınıf arasında, birinci sınıfların lehine anlamlı bir ayrışma olduğu ortaya çıkmıştır. Sözel saldırganlık ve dürtüsel saldırganlıklara bakıldığında sınıf seviyeleri arasında belirli bir ayrışmaya rastlanmamıştır. Arıcağın (1995) çalışmasında, sınıf seviyesinde bireylerin 1. veya 4. sınıfta olmalarıyla saldırganlık düzeyleri arasından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı

görülmüştür. Buna benzer olarak Türkiye'nin farklı bölgelerinden üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada saldırganlığın sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur (Camadan & Yazıcı, 2017).

5.3 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yaşadığı Yer Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşadığı yer benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde bir farklılık oluşturmaktadır.

Benlik Kuramı Ölçeğini ortalama farklılıkları incelendiğinde; “Akademik Başarı” anlamında ailesiyle yaşayanlar, yurttan yaşayanlar ve öğrenci evinde kalanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ailesiyle yaşayanların, öğrenci evinde kalan ve yurttan kalanlara göre ortalama puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu göre aile ortamında bazı sorumlulukların paylaşılması ve mekana uyum sağlama gibi bir durumla karşılaşılması ile bu durum açıklanabilir.

Katılımcıların kaldıkları yerler ile Saldırganlık Envanteri puanlarına bakıldığında öğrenci evinde kalanların fiziksel saldırganlığı ailesi ile yaşayanlardan fazla olduğu bulunmuştur. Ayrıca sözel saldırganlık, dürtüsel saldırganlık ve saldırganlıktan kaçınma davranışlarının kalınan yere göre puan ortalamalarında belirgin bir ayrışma tespit edilmemiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı yurtlarında sosyal uyum üzerine yapılan bir çalışmada (Akyüz, Yılmaz, & Beyenal, 2019), öğrencileri sosyal uyumlarının yüzde 41.5'inin saldırganlık düzeyinde olduğu bulunmuştur. Ailesiyle yaşayanların, saldırganlık dürtülerini kontrol altına alma zorunluluğu, ev dışında başka bir yerde kalındığında, artık zorunluluktan çıkmış olur. Daha özgür olduğunu düşünen kişi daha rahatlıkla saldırgan davranışları gerçekleştirebileceğine inandığı düşünülmektedir.

5.4 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Anne Ve Babalarının Birlikteliği Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin anne ve babalarının birlikteliği benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde herhangi bir farklılık oluşturmamaktadır.

Anne baba birlikteliği Benlik Kuramı Ölçeğine göre değerlendirildiğinde, ölçeğin alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ottekin (2009) çalışmasında anne babanın birlikteliğiyle ilgili anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Aynı şekilde “Anne baba birlikteliği” Saldırganlık Envanterine göre değerlendirildiğinde de anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarında yapılan bir çalışmada ise sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinde, anne babasının ayrı olduğu belirtilen kişilerin benlik saygısı puanları diğerlerine göre daha düşük çıkmıştır. (Zengin & Altay 2014). Eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada benlik saygısı düzeylerinin oldukça yüksek olduğu, benlik saygısı düzeyleri düşük olan gruplardan birinin, anne babası sağ olup boşanmış oldukları kişilerden oluştuğu bulunmuştur (Arslan, Mergen, Mergen, Arslan, & Ayyıldız, 2016).

Çalışmamızın sonucuyla farklılık gösteren çalışmalardan yola çıkılarak bu konuyla ilgili çalışmaların çeşitlenmesi gerektiği düşünülmüştür. Anne baba faktörü bebeklikten itibaren yetişkinlik dönemi ve sonrasında da psiko-sosyal gelişim konusunda etkileri olabileceği düşünülmektedir.

5.5 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Ailelerinin Aylık Gelir Seviyesi Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ailelerinin aylık gelir seviyesi benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde farklılık oluşturur.

Özkan'ın (1994) çalışmasında gelir düzeylerinin arttıkça benlik saygısını arttırdığı, gelir düzeyi düştükçe benlik saygısının da azaldığı görülmüştür.

Altıok, Ek ve Koruklu 'nun (2010) çalışmasında maddi anlamda sorun yaşamayanları benlik düzeyleri, maddi sorun yaşayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Burada maddi anlamda imkanı fazla olması kişinin gelecek kaygısı yaşamayacağı düşüncesine götürüp benlik algısını şekillendirmiş olabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında ekonomik düzeyin benlik saygısına etki etmeyeceği ile ilgili çalışmalarda bulunmaktadır (Ottekin, 2009).

Saldırganlık Envanteri incelendiğinde fiziksel saldırganlık davranışı, gelir düzeyi düşük olanlarda yüksek görülmüştür. Ailelerinde aylık maddi geliri düşük olan öğrenciler ile aylık maddi geliri daha yüksek öğrencilere göre saldırganlık puanları daha yüksek çıkmıştır (Camadan & Yazıcı, 2017). Kişinin maddi anlamda gelir düzeyinin düşük olması, birtakım ihtiyaçlarının karşılanamaması, arkadaşlarıyla beraber sosyal mekanlara katılamaması en basiti yeme içme alışkanlıklarının farklılaşması vb. eksiklik hissi oluşturabileceği, bu durumda dışarıya saldırganlık şeklinde yansıtılabileceği düşünülmektedir.

5.6 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Burs Alması Durumu Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin burs alması durumu benlik algısı ve saldırganlık davranışları üzerinde ortalama puanlara göre farklılık oluşturduğu bulunmuştur. Benlik Kuramı Ölçeğine göre değerlendirildiğinde, ölçeğin alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Maddi anlamda zorluk çekenlerin benlik saygısını etkilediği (Altıok, Ek ve Koruklu, 2010) görülmüştür.

Saldırganlık Envanterine göre değerlendirildiğinde ise; fiziksel, sözel ve dürtüsel saldırganlıkta anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Bunun yanında “saldırganlıktan kaçınma” davranışının burs alan öğrencilerde burs almayanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Saldırganlıktan kaçınma davranışının burs alanlarda daha yüksek çıkması, burs veren kurumların öğrencilerin ders başarısı, olumlu olumsuz davranışları, ailesinin maddi durumu gibi kriterler üzerinden değerlendirildiği için olduğunu düşündürmüştür. Yanlış alışkanlıklar, düşük başarı, disiplin suçları (içinde

saldırğan davranışları barındırmaktadır) gibi durumlarda burs kesilmesi yaşanacağı için öğrencilerin özellikle bu tür davranışlara dikkat edileceği düşünölmüştür.

5.7 Eğitim Faköltei Öğrencilerinin Bir İşte Çalışması Benlik Algısı Ve Saldırğanlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Faköltei öğrencilerinin bir işte çalışması benlik algısı ve saldırğanlık davranışları puanları üzerinde ortalama puanlara göre farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Saldırğanlık Envanterinde yer alan; fiziksel, sözel ve dürtüsel saldırğanlık ile saldırğanlıktan kaçma alt boyutlarında bir işte çalışma veya çalışmama ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Benlik Kuramı Ölçeğine bakıldığında ise; bir işte çalışmayan öğrencilerin, bir işte çalışan öğrencilere göre kendilerini daha başarılı gördükleri, kişiliklerini daha olumlu buldukları ve aileleriyle daha olumlu bir ilişkiye sahip oldukları tespit edilmiştir. Maddi anlamda zorluk çeken öğrencilerin bu durumunun benlik saygısını etkilediği (Altıok, Ek ve Koruklu, 2010) çalışma bulunmaktadır. Eğitim Faköltei Öğrencilerinin Okudukları Bölüm Benlik Algısı Ve Saldırğanlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

5.8 Eğitim Faköltei Öğrencilerinin Okudukları Bölüm Benlik Algısı Ve Saldırğanlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Faköltei öğrencilerinin okudukları bölüm benlik algısı ve saldırğanlık davranışları puanları üzerinde ortalama puanlara göre farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Okunulan bölümlere göre değerlendirme yapıldığında Benlik Kuramı Ölçeğinde fiziksel sağlık puan ortalaması “özel eğitim öğretmenliği” bölümünde diğer bölümlere göre yüksek çıkmıştır. Aile ilişkilerinde ise “sınıf öğretmenliği” bölümünde diğerlerine göre yüksek çıkmıştır. Her iki bölüm içinde farklılaşmaya neden olan gruplarla ilgili ayrışma olmamıştır. Benlik Kuramı

Ölçeğinde yer alan diğer boyutlarla ilgili herhangi bir fark tespit edilmemiştir. Ottekin, (2009) çalışmasında öğrencilerin devam ettikleri bölümlerin benlik saygısı puanlarına etkisinin belirli bir anlam ifade etmediği bulunmuştur. Budan farklı olarak Arıcağ'ın (1995) üniversite öğrencileri üzerindeki çalışmasında eğitim fakültesi dışında diğer fakültelerde ki öğrencileri de örnekleme almıştır. Buna göre diğer fakülteler arasından en düşük benlik saygısı düzeyi sınıf öğretmenliği bölümü olmuştur.

Saldırganlık Envanterinde ise bölümlere göre fiziksel, sözel ve dürtüsel saldırganlıkla ilgili belirgin bir fark tespit edilmemiş olup, saldırganlıktan kaçınma davranışı üzerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Arıcağ'ın (1995) çalışmasında farklı bölümlerde olmanın saldırganlık düzeyi arasından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

5.9 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sigara Veya Alkol Kullanımı Benlik Algısı Ve Saldırganlık Davranışları Puanları Üzerinde Herhangi Bir Farklılık Oluşturur Mu?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sigara veya alkol kullanımı benlik algısı ve saldırganlık davranışları puanları üzerinde fark oluşturmaktadır.

Comerci, & Schwebel, (2000) ve Kawabata, Cross, Nishioka, & Shimai, (1999) Benlik saygısı ve sigara alkol gibi madde kullanım arasında ilişki olduğu bulunan çalışmalarda bulunmuşlardır. Yapılan başka bir çalışmada herhangi bir madde kullanmayan öğrencilerin benlik saygısı puanlarının madde kullanan öğrencilere göre daha yüksek oldu belirlenmiştir (Zengin & Altay 2014). Fakat başka bir çalışmada ise madde kullanımıyla benlik saygısı arasında ilişki bulunmamaktadır (Turhan, İnandı, Özer & Akoğlu 2011).

Madde kullanımı problemlerle baş edebilmede bir kaçış olarak düşünüldüğünde benlik saygısı yüksek kişilerin problemlerle başa çıkma gayreti olduğu, madde kullananların ise kötü alışkanlıklara meylinin kendine güvenden uzaklaşacağı ve problemlerden kaçabileceği düşünülmektedir. Kişide benlik saygısı düşükse kendini sosyal ortama kabul ettirme düşüncesi ile de madde kullanımına yöneliyor olabileceği tahmin edilmektedir. Aile ilişkileri alt ölçeğine bakıldığında, hiçbir madde kullanmayanların diğerlerine göre ortalama

puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Schulenberg, Bachman, O'Malley, & Johnston, 1994) çalışmasına göre; sigara , alkol ve madde kullanan bireylerin birtakım ailesel, sosyal ve kişisel sorunlar yaşayabilmektedir. Herhangi bir madde kullanımı, karşılaşılan sorunlarla mücadele etmemek için kaçış aracı olarak kullanılabilceğı düşündürmektedir. Tuğrul (1994), ailesi alkol alanların benlik saygılarında düşüklük olduğunu ifade etmiştir (Yıldırım, 1997). Ailedekiler yaşanan sorunlardan kaçış aracı olarak madde kullanıyorsa, birey ailesinin örnek alarak bunu kendi hayatına geçirebilme ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.

Saldırganlık Envanteri puan ortalamaları katılımcıların madde kullanımına göre incelendiğinde, hiçbir madde kullanmayanların, diğeri madde kullanan katılımcılara göre fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık ve dürtüsel saldırganlık puan ortalamaları düşük olduğu görülmüştür. Bunun yanında yine hiçbir madde kullanmayanların, diğeri madde kullanan katılımcılara göre saldırganlıktan kaçınma davranışları puan ortalamaları yüksek çıkmıştır. Yıldız & Sümer, (2016) ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında zorbalık yapan öğrencilerin madde kullanımına yatkın oldukları göz önüne alındığında, ileri ki yaşlara gelindiğinde de bunun devam ettiğini varsayarsak, madde kullanmayanların saldırganlıktan kaçınması veya daha az saldırgan davranışlarda bulunması olağan görülmektedir.

5.10 Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Algısı Saldırganlık Davranışlarını Yordamakta Mıdır?

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin benlik algısı saldırganlık davranışlarını yordamaktadır. Bunu destekler nitelikte olarak, Taylor, Davis-Kean, Malanchuk (2007) ortaöğretim öğrencileriyle yaptıkları çalışmada benlik saygısının saldırganlığın önemli bir yordayıcısı olduğunu ifade edilmiştir. Benlik algısının Saldırganlık Envanteri ile anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Saldırganlık envanteri alt boyutlarından dürtüsel saldırganlık ve fiziksel saldırganlığın benlik gelişimini olumsuz olarak etkilediği bulunmuştur. Saldırganlık puanını en fazla etkileyen, en önemli değişkenlerin Benlik Kavramı Ölçeği alt boyutları içerisinde arkadaşlık, cinsiyeti ve akademik başarı olduğu bulunmuştur. Buna benzer olarak Taylor, Davis-Kean, Malanchuk (2007) akademik başarı alt

boyutunda benlik kavramı düşük puanlı olan öğrencilerin saldırgan davranışlarda bulunma olasılığının daha fazla olduğu belirtilmiştir. Buss ve Perry (1992), cinsiyet alt boyutuyla benzer olarak erkeklerin fiziksel saldırganlıklarının yüksek çıktığını belirtmiştir.

Çalışmamızın sonuçlarına benzer olarak Odacı ve Çelik (2017), “Kendilik algısı ve saldırganlık arasındaki ilişki: yalnızlığın aracı rolü” adlı çalışmasında, farklı fakültelerde öğrenim gören 424 üniversite öğrencisinde; benlik algısının olumsuzlaştıkça saldırganlığın da arttığı bulunmuştur. Yalnızlığın benlik algısına ve saldırganlığa sebebiyet verebileceği anlaşılmıştır.

Kuzey Kaliforniya’da öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada (Donnellan, Trzesniewski, Robins, Moffitt, & Caspi, 2005), düşük benlik saygısının saldırganlık üzerinde etkisi olduğu; bunun narsisizm ile ilişkili olduğu; benlik saygısı düşük olanların saldırgan davranma olasılığının arttığı ifade edilmiştir. Trinidad’da yapılan çalışmada (Descartes, Ramesar, & Mills, 2019), buna benzer olarak; benlik saygısının saldırganlığı öngörüp ön görmediğiyle ilgili çocuklar ve ergenler üzerinde yapılan inceleme sonucunda; benlik saygısı ergenler arasında saldırganlığın güçlü bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Benlik saygısı düşük olanların yüksek düzeyde saldırgan davranışlarda bulunduğu gözlemlenmiştir. Çinli üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada (Chen, & Qin, 2020). Çocukluk çağında yaşanan fiziksel kötü muamelelerin, saldırganlıkla pozitif ilişkili olduğu ve bunun benlik saygısını etkilediği bulunmuştur.

5.11 Öneriler

Üniversite öğrenciler ile yapılan çalışmalardan birinde, saldırganlığı önlemede kişisel arası ilişkilerin ve iletişimin etkisi büyük olduğu gözlenmiştir. Problem çözme becerileri, olumlu ilişki tarzları gibi konularda danışmanlık ve eğitim hizmetleri sağlanmasının faydalı olacağı belirtilmiştir (Koç & Büyükgöze Kavas, 2015). Bu ve benzeri çalışmalarda dikkat edilen hususlardan biri genellikle, üniversite öğrencilerinin öğrenim görürken aynı zamanda danışmanlık hizmeti almalarının önemi olmuştur.

Öğretmen adaylarının, üniversitedeki eğitimleri boyunca; öfke kontrolü becerilerini arttıracak, benlik saygısı ve özgüveni geliştirecek etkinlikler, sosyal anlamda iyileştirici çalışmalar planlanabilir. Sınıf yönetimi ile ilgili konuların üstünde daha çok durulabilir. Bununla ilgili olarak bazı üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik merkezi bulunsa da aktif çalışmaları bulunmayabiliyor. Üniversiteler bünyesinde bulunmuyorsa “psikolojik danışman ve rehberlik merkezi” bulunmalı, sadece bulunmakla kalmayıp etkin bir şekilde çalışmalar yapılmalı ve pasif kalmamalıdır.

Hali hazırda bu mesleğini gerçekleştiren öğretmenler için ise; belli dönemlerde öfke kontrolü, benlik saygısı geliştirici eğitimler gibi benzer eğitimler oluşturup sunulabilir. Bu eğitimler alınması zorunlu kılınabilir.

KAYNAKLAR

- Abay, E., & Tuğlu, C.** (2000). Şiddet ve agresyonun n6robiyolojisi. *Klinik Psikiyatri*, 3(1), 21-26.
- Akyüz, İ., Yılmaz, Ő., & Beyenal, S.** (2019). Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 92-106.
- Altıntaş, E.** (2015). *Kuramlardan Uygulamaya Özgüven*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Altıok, H. Ö., Ek, N., & Koruklu, N.** (2010). Üniversite öğrencilerinin benlik saygı düzeyi ile ilişkili bazı değişkenlerin incelenmesi.
- Arıcak, O. T.** (1995). Üniversite öğrencilerinde saldırganlık, benlik saygısı ve denetim odağı ilişkisi.
- Arıcak, T.** (1999). Öğretmen Adaylarının Benlik Saygısı ve Mesleki Benlik Saygılarının Geliştirilmesine Yönelik Bir Grupla Psikolojik Danışma Uygulaması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(11), 11-22.
- Arslan, C., Hamarta, E., Arslan, E., & Saygın, Y.** (2010). Ergenlerde saldırganlık ve kişilerarası problem çözmenin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(1), 379-388.
- Arslan, H., Mergen, H., Mergen, B. E., Arslan, E., & Ayyıldız, Ü.** (2016). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Depresyon, Anksiyete ve Benlik Saygısı Puanlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Medical Sciences*, 11(1), 1-13.
- Artino Jr, A. R.** (2007). Bandura, Ross, and Ross: Observational Learning and the Bobo Doll. *Online Submission*.
- Avşaroğlu, S., & Ömer, Ü. R. E.** (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başaçıkma Stilllerinin Benlik Saygısı Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 85-100
- Bandura, A.** (1978). Social Learning Theory of Aggression. *Journal of Communications*, 28(3), 12-29.
- Barnabé, C.** (1991). La réaction des enseignants aux attributs de leur tache: une approche à leur motivation. *Revue des sciences de l'education*, 17(1), 113-128.
- Baybek, H., & Yavuz, S.** (2005). Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 73-95.
- Baymur, F.** (1994). *Genel Psikoloji*. (On birinci baskı). İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Bayraktar, F., Sayıl, M., & Kumru, A.** (2009). Liseli Ergenler ve Üniversiteli Gençlerde Benlik Saygısı: Ebeveyn ve Akarana Bağlanma, Empati ve Psikolojik Uyum Değişkenlerinin Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63).

- Bayraktar, S.** (2015). *İnsanlığın Kanayan Yarası Çocuk İstismarı ve İhmali*. Nobel Tıp Kitapevi.
- Berg, C. J., & Snyder, C. R.** (2010). Assessing Self-Perceptions of College Students Across Life Domains: Development and Validation of The Self-Theory Scale. *College Student Journal*, 44(4).
- Bilgin, N.** (2003). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü: Kavramlar, Yaklaşımlar*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Camadan, F., & Yazıcı, H.** (2017). Üniversite Öğrencilerinde Gözlenen Saldırganlık Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 225.
- Ceral, S., & Dağ, İ.** (2005). Ergenlerde algılanan anne baba tutumlarına bağlı benlik saygısı, depresiflik ve genel psikolojik belirti düzeyi farklılıkları. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 13(4), 233-241.
- Chen, C., & Qin, J.** (2020). Childhood Physical Maltreatment and Aggression among Chinese Young Adults: The Roles of Resilience and Self-Esteem. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 1-20.
- Cohen, J.** (1992). A power primer. *Psychological bulletin*, 112(1), 155-159.
- Comerci, G. D., & Schwebel, R.** (2000). Substance abuse: an overview. *Adolescent medicine (Philadelphia, Pa.)*, 11(1), 79-101.
- Coopersmith, S.** (1967). "The Antecedents of Self-Esteem". San Francisco: W.H. Freeman and Company.
- Çelik, H., & Otrar, M.** (2009). Saldırganlık Envanterinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.
- Descartes, C. H., Ramesar, M., & Mills, J.** (2019). Global or domain specific self-esteem: Can it predict aggression among children and adolescents?. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 28(3), 350-368.
- Dilekmen, M.** (2005). *Başarı ve saldırganlık gereksinimi: öğretmen adayları üzerinde bir çalışma*. Araştırma Yayınları.
- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., Robins, R. W., Moffitt, T. E., & Caspi, A.** (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. *Psychological science*, 16(4), 328-335.
- Duclos, G.** (2016). *Benlik Saygısı, Yaşam İçin Bir Pasaport*, (Olcay Kural, Çev.). Ankara: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Efiliti, E.** (2006). *Ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin saldırganlık, denetim odağı ve kişilik özelliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Eisenberg, N., & Fabes, R. A.** (1998). Prosocial development (In W. Damon & N. Eisenberg (Eds.). *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (Vol. 3, pp. 701-778).
- Eroğlu, S. E.** (2009). *Saldırganlık davranışının boyutları ve ilişkili olduğu faktörler: lise ve üniversite öğrencileri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Evcin, S., & Erzi, S.** (2019). Şiddet İçerikli Bilgisayar Oyunlarının Ergenlerin Saldırganlık Eğilimine Etkisi. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 181-202.

- Franzoi, Stephen L.** Social Psychology. Third Edition. USA : The McGraw-Hill Companies Inc., 2003.
- Geçtan, E.** (2012). *Psikanaliz ve Sonrası* (On beşinci basım). İstanbul: Metis Yayınları.
- Hamarta, E., Arslan, C., Saygın, Y., & Özyeşil, Z.** (2009). Benlik saygısı ve akılcı olmayan inançlar bakımından üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yaklaşımlarının analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 25-42.
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C.** (2001). Early teacher-child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. *Child development*, 72(2), 625-638.
- Hasta, D., & Güler, M. E.** (2013). Saldırganlık: Kişilerarası İlişki Tarzları ve Empati Açısından Bir İnceleme (Aggression: An Investigation in Terms of Interpersonal Styles and Empathy). *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Ankara University Journal of Social Sciences)*, 4(1).
- Hatunoğlu, B. Y., & Hatunoğlu, A.** (2005). Öğretmenlerin Fiziksel Cezalandırmaya İlişkin Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 105-115.
- Hesapçioğlu, S. T., Meraler, H. Y., & Ercan, F.** (2018). Bullying in schools and its relation with depressive symptoms, self-esteem, and suicidal ideation in adolescents. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 19(2), 210-216.
- Huesmann, L. Rowell.** (1988). An information processing model for the development of aggression. *Aggressive behavior*, 14(1), 13-24.
- İkiz, F. E., & Yörük, C.** (2013). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 225-252.
- Kağıtçıbaşı, Ç.** (1988). İnsan ve İnsanlar. (Sekizinci Basım). İstanbul: Evrim Yayınları.
- Karadağ, G., Güner, İ., Çuhadar, D., & Uçan, Ö.** (2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 29-42.
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Şar, A. H., Ersanlı, E., Kaya, S. N., & Kumcağız, H.** (2004). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 27-39.
- Kawabata, T., Cross, D., Nishioka, N., & Shimai, S.** (1999). Relationship between self-esteem and smoking behavior among Japanese early adolescents: initial results from a three-year study. *Journal of School Health*, 69(7), 280-284.
- Keenan, J. P., Wheeler, M. A., Gallup Jr, G. G., & Pascual-Leone, A.** (2000). Self-recognition and the right prefrontal cortex. *Trends in cognitive sciences*, 4(9), 338-344.
- Kıran Esen, B., & Aktuğ, T.** (2006). Ergenlerde Akran Baskısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi.
- Koç, B , Büyükgoze Kavas, A .** (2015). Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık, Kişilerarası Problem Çözme Becerileri, Kişilerarası İlişki Tarzları ve İletişim Beceri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* , 4 (2).

- Korkmaz, M.** (1996). Yetişkin örneklem için bir benlik saygısı ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Yüksek Lisans Tezi*, 89-90.
- Köksal, F.** (1991). Denetim odağı ile saldırgan davranışlar arasındaki ilişkiler. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.*
- Kulaksızoğlu, A.** (1995). Öğretmenlik Mesleğinin Ahlâk Ülkeleri Konusunda Bir Deneme. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(7), 185-188.
- Kurtyılmaz, Y.** (2005). Öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyleri ile akademik başarıları, iletişim ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler:(Anadolu Üniversitesi ve Osmangazi Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma) (Master's thesis, Anadolu Üniversitesi).
- Kurtyılmaz, Y., Can, G., & Ceyhan, A. A.** (2017). Üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık ile benlik saygısı, sosyal bağlılık ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47), 33-52.
- Künüçen, A. Ş.** (2004). Televizyonda Haber Programları, Şiddet ve Çocuk. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 3(2), 57-67.
- LoVette, O. K.** (1997). To achieve school reform education leaders must focus on teacher self-concept. *Education*, 118(2), 303-308.
- Lowenstein, L. F.** (1989). Homicide: A review of recent research (1975–1985). *Criminologist*.
- Luecken, L. J., & Lemery, K. S.** (2004). Early caregiving and physiological stress responses. *Clinical psychology review*, 24(2), 171-191
- Madran, H. A. D.** (2012). Buss-Perry saldırganlık Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(2), 1-6.
- Odacı, H., & Çelik, Ç. B.** (2017). Kendilik algısı ve saldırganlık arasındaki ilişki: yalnızlığın aracı rolü. *Journal of Mood Disorders*, 7(4), 219-25.
- Onur, B.** (2017). *Gelişim Psikolojisi:Yetişkinlik-Yaşlılık-Ölüm*. (on birinci baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Ottekin, N.** (2009). Ailelerinden ayrı olarak öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Özkan, İ.** (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. *Düşünen Adam*, 7(3), 4-9.
- Parmaksız, İ.** (2011). Öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeylerine göre iyimserlik ve stresle başa çıkma tutumlarının incelenmesi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Pehlivan, Z.** (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının analizi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156).
- Pişkin, M., Atik, G., Çinkır, Ş., Öğülmüş, S., Babadoğan, C., & Çokluk, Ö.** (2014). Öğretmen şiddeti ölçeği'nin geliştirilmesi ve doğrulanması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 56, 1-24.
- Pullis, M.** (1994). A model for helping teachers implement classroom-based anger intervention programs. *Anger, hostility and aggression: Assessment, prevention, and intervention strategies for youth*, 117-140.

- Saban, A. İ., & Tmkaya, S.** (2008). ğretmen adaylarının öğrenme stratejileri ile sosyo demografik özellikler ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(1), 1-22.
- Schulenberg, J., Bachman, J. G., O'Malley, P. M., & Johnston, L. D.** (1994). High school educational success and subsequent substance use: A panel analysis following adolescents into young adulthood. *Journal of health and social behavior*, 45-62.
- Sezer, Ő.** (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının öğrencilerin gelişimi üzerindeki etkileri: Fenomenolojik bir zleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 534-549.
- Sharf, R. S.** (2014). *Psikoterapi ve Psikolojik Danışma Kuramları*, (N. Voltar Acar ,ev. ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S.** (2012) *Using Multivariate Statistics*. 6h Edition, Person Education, Boston.
- Tarlacı, S.** (2017). Suç ve Beyin. (Dördüncü baskı). İstanbul: Destek Yayınları
- TaŐgit, M. S.** (2012). Üniversite ğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi (Master's thesis, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor ğretmenliği Ana Bilim Dalı).
- Taylor LD, Davis-Kean P, Malanchuk O.** (2007) Self-esteem, academic self-concept, and aggression at school. *Aggressive Behavior*. Mar-Apr;33(2):130-136. DOI: 10.1002/ab.20174.
- Tugrul, C.** (1994). Alkoliklerin Cocukarının Aile Ortamlarındaki Stres Kaynakları, Etkileri, ve Stresle Basarıma Yolları. *Türk Psikoloji Dergisi*.
- Turhan, E., İnandı, T., zer, C., & Akoğlu, S.** (2011). Üniversite ğrencilerinde madde kullanımı, Şiddet ve bazı psikolojik zellikler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9(1), 33-44.
- Türkçapar, M. H.** (2009). "Şiddet ve DüŐünce". *BAŞKA / Psikiyatri ve DüŐünce Dergisi*, Sayı: 3, Sayfa: 90-102. İstanbul.
- Wells, E., Marwel, G.** (1976). "Self-Esteem: It's Conceptualization and Measurement". Beverly Hills: Sage Publications Inc.
- Yates, M., & Youniss, J.** (1996). A developmental perspective on community service in adolescence. *Social development*, 5(1), 85-111.
- Yavuzer, Y.** (2011). Okullarda Saldırıcılık/Şiddet: Okul ve öğretmenle İlgili Risk Faktörleri ve nleme Stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 43-61.
- Yavuzer, Y.** (2013). Ergenlerde saldırganlık ve sosyometrik popülerlik arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 767-780.
- Yavuzer, Y., Karataş, Z. ve Polat Demir, B.** (2017). Benlik Kuramı leğinin Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirlik alıŐması. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 18(2), 161-168.
- Yıldırım, İ.** (1997). Sigara, alkol ve uyuŐturucu kullanan niversite ğrencilerinin bazı deđiŐkeler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13).
- Yıldız, E. ., & Sümer, Z. H.** (2016). Saldırıcılık davranışlarını yordamada çevresel risk, çevresel güvenlik ve okul iklimi algısı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34).

- Yildiz, K., & Yıldiz, S.** (2016). Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Algıları/Preservice Teachers Aggression Perceptions. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 8(32), 335.
- Yörükoğlu, A.** (1985) Televizyon, Çocuklar ve Saldırganlık, Kitle İletişim Araçları ve Şiddet, Hürriyet Vakfı Eğitim Seminerleri, 25-27 Kasım 1985, İstanbul, 67-69.
- Zengin, S., & Altay, B.** (2014). Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin madde kullanım durumlarına göre benlik saygısının incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 892-907.

EKLER

Ek 1: Anket

Ek 2: Etik Kurul Kararı

Ek 3: Anket İzinleri

Ek 1: Anket

Anket Formları:

1) BENLİK KURAMI ÖLÇEĞİ

		1 Hiç doğru değil	2 Nadiren Doğru	3 Arada sırada doğru	4 Sık sık doğru	5 Her zaman doğru
1	Dış görünüşüm insanlara itici gelir.					
2	Hiçbir şekilde cinsel yönden çekici veya alımlı değilim.					
3	Vücudumun genel görünüşünden memnunum.					
4	Oldukça çekici bir endamım ya da fiziğim var.					
5	Fiziksel olarak son derece sağlıklıyım.					
6	Sağlıksız beslenirim.					
7	Hiç egzersiz yapmam.					
8	Düzenli olarak egzersiz yaparım					
9	Üstün zihinsel yeteneklere sahibim					
10	Üstün bir hafızam var.					
11	Zihinsel etkinliklerden kolaylıkla yılarım					
12	Sık sık aklım karışır.					
Şu anda öğrenci değilseniz, 17. maddeye geçiniz.						
13	Okuldayken derste çok ciddiğim.					
14	Akademik başarımlarım çok düşük.					
15	Derse her zaman hazır gelirim.					
16	Derse nadiren katılırım.					
17	Serbest zamanım anlamlı ve zevkli etkinliklerle geçer.					
18	Serbest zamanımda ne yapacağımı bilemem.					
19	İşim ve ailem dışında çok çeşitli etkinliklerle ilgileniyorum.					
20	Serbest zamanımda ilgi alanı arama konusunda isteksizim.					
21	Renksiz ve sıkıcı bir kişiliğim var.					
22	Müthiş bir espri yeteneğim var.					
23	Başkalarıyla iyi çalışırım.					
24	İnsanları dış görünüşleri ile değerlendiririm					
25	Aile bireyleriyle birlikte olmaya katlanamam.					
26	Ailemle geçirdiğim zamana çok değer veririm.					
27	Aile ilişkilerim genellikle hoş değil.					
28	Aile bireylerim birbirlerini sevdiklerini açıkça söylemekten çekinmez.					
	Hiç yakın bir ilişkiniz olmadıysa lütfen 29. maddeye geçiniz.					

29	Yakın arkadaşım ile keyifli zaman geçiririm.					
30	Yakın arkadaşımın beni ihmal ettiğini düşünürüm.					
31	Yakın arkadaşım ile ilişkimden gurur duyarım.					
32	Yakın arkadaşımın çekinirim.					
33	Arkadaşlarıma güvenmem.					
34	Arkadaşlarıma bana değer vermediğini düşünürüm.					
35	Arkadaşlarımla iyi geçirim.					
36	Arkadaşlarımla zaman geçirmekten hoşlanırım.					

SALDIRGANLIK ENVANTERİ (SE)

İfadeler	Hiç Uygun	Birazcık Uygun	Kısmen Uygun	Çok Uygun	Tamamıyla
1. Diğer insanlarla kavga ederim.	①	②	③	④	⑤
2. Sonradan pişmanlık duyacağım şeyleri, diğer insanlara göre daha sık yaparım.	①	②	③	④	⑤
3. Birisi bana haksızlık yaptığında sinirlenir ve karşı çıkarım.	①	②	③	④	⑤
4. Biri kabalığına, bence sessiz kalmak olay çıkarmaktan daha iyidir.	①	②	③	④	⑤
5. (Silah kullanmaksızın) yumruklarıyla ya da vücuduyla kavga etmesini bilen insanlara hayranlık duyarım.	①	②	③	④	⑤
6. Aynı işi çok uzun süre yapmak zorunda kalırsam, çok kolay sabrım tükenir.	①	②	③	④	⑤
7. Biri beni eleştirdiğinde karşılık vermeye ve itiraz etmeye çalışırım.	①	②	③	④	⑤
8. Biri benimle uğraşırsa, onun yolundan çekilmeyi ve belaya bulaşmamayı tercih ederim.	①	②	③	④	⑤
9. Biri beni ittiğinde veya sorun çıkardığında onu itmeyi ya da ona güzel bir yumruk atmayı denerim.	①	②	③	④	⑤
10. Çoğu zaman, çok aceleci davranırım.	①	②	③	④	⑤
11. Biri bana patronluk tasladığında sertçe karşı koyarım.	①	②	③	④	⑤
12. Biri kavga çıkarırsa ben de kavga ederim.	①	②	③	④	⑤
13. Çoğunlukla düşünmeden hareket ederim.	①	②	③	④	⑤
14. Bence sinir bozucu birine sorun çıkarılabilir.	①	②	③	④	⑤
15. Beklemek zorunda kaldığımda çok çabuk sabırsızlanırım ve huzursuz olurum.	①	②	③	④	⑤
16. Biri bana karşı terbiyesizleştiğinde veya kötü	①	②	③	④	⑤

davrandığında ben de ona aynı şekilde karşılık veririm.					
17. Başkaları, sabrımın çok kolay taşıdığını söyler.	①	②	③	④	⑤
18. Biri beni aşağılarsa ben de onu aşağılarım.	①	②	③	④	⑤
19. Karar vermek zorunda kaldığımda bunu genelde hızlı bir şekilde yaparım.	①	②	③	④	⑤
20. Kuyrukta beklerken önüme geçmeye çalışan birisine bunu yapmamasını kesinlikle söylerim.	①	②	③	④	⑤

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz:

Eğitim fakültesinin hangi bölümünde okumaktasınız?

Üniversite kaçınıcı sınıfsınız?

Nerede yaşıyorsunuz?

Anne-baba birlikte/ ayrı?

Ailenizin aylık geliri ne kadar?

Burs alıyor musunuz?

Bir yerde çalışıyor musunuz?

Fiziksel bir rahatsızlığınız var mı?

Kronik bir hastalığınız var mı? Varsa belirtiniz.

Herhangi bir ilaç kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız belirtiniz.

Hangilerini kullanırsınız? İşaretleyiniz.

Alkol

Sigara

Hiçbiri

Ek 2:Etik Kurul Kararı



T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044
Konu : Ayşenur İSKURT Etik Onayı Hk.

Sayın Ayşenur İSKURT

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 04.04.2019 tarihli ve 2019/05 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Müdür

26/04/2019 Enstitü Sekreteri

NESLİHAN KUBAL

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BESA3DYCV>

Adres: Beyoğlu Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekirce / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:<http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: NESLİHAN KUBAL
Unvanı: Enstitü Sekreteri



Ek 3: Anket İzinleri Saldırganlık Envanteri:

Merhaba, İsmim Ayşenur İSKURT, İstanbul Aydın Üniversitesinde "Psikoloji" öğrencisiyim.

Dr.Mustafa OTRAR... 13.11.2018
Alıcılar: ben ^

Gönderen: Dr.Mustafa OTRAR -
motrar@marmara.edu.tr
Alıcı: ayşenur iskurt -
aysenuriskurt@gmail.com
Tarih: 13 Kas 2018 18:25
[Güvenlik ayrıntılarını göster](#)

Merhaba Ayşenur hanım,

Ölçeği kaynak göstermek suretiyle kullanmanızda hiçbir sakınca yok. Ölçeği ve makalesini ekte veriyorum. Araştırmanızın sonuçları konusunda beni de bilgilendirmenizi özellikle rica edeceğim.

Kolaylıklar ve başarılar dilerim.

><(((°>.....><(((°>..

Benlik Kuramı Ölçeği:

İyi günler. İsmim Ayşenur İSKURT, İstanbul Aydın Üniversitesinde "Psikoloji" yüksek lisans öğrencisiyim.

"Benlik Kuramı Ölçeğinin Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirlik çalışması" adlı makalenizi inceledim. Bu ölçeğinizi tez çalışmamda kullanmak istiyorum. Ölçeğe ulaşip uygulayabilmem mümkün mü? Bunun hakkında bilgi ve izin almak istiyordum.

İyi çalışmalar.

Yasemin YAVUZER 19:26
Alıcılar: ben ^

Gönderen: Yasemin YAVUZER -
yyavuzer@hotmail.com
Alıcı: ayşenur iskurt -
aysenuriskurt@gmail.com
Tarih: 4 Mar 2019 19:26
[Güvenlik ayrıntılarını göster](#)

Ayşenur hanım, elbette kullanabilirsiniz, ölçek ve ilişkili bilgiler ek dosyada, kolaylıklar dilerim

Gönderen: ayşenur iskurt
<aysenuriskurt@gmail.com>
Gönderildi: 2 Mart 2019 Cumartesi 12:16

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Ayşenur İskurt

Doğum Tarihi ve Yeri: 23.10.1993 / Trabzon

E-posta : aysenuriskurt@gmail.com

Öğrenim Durumu

Yüksek Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
: Psikoloji
2017- (devam ediyor)

Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
2012-2016

Lise: : Trabzon İmkb Anadolu Kız Meslek Lisesi,
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
2007-2011

Mesleki Deneyim

Türk Telekomünikasyon A.Ş : Gelişim Uzmanı Yardımcısı
Haziran 2019- (devam ediyor)